

16

2009

Homo Conexus - videnshungrende netværker
Privatansatte mangler ord
Hvem har ret til e-bøgerne?

BIBLIOTEKS PRESSEN

1. oktober 2009

Dagbog fra en e-bogslæser

Lindevangs Allé 2, 2000 Frederiksberg
Tlf. 38 88 22 33 · Fax 38 88 32 01
E-mail: bf@bf.dk · Internet: www.bf.dk
Ekspedition mandag-fredag kl. 9-15.

BF's hovedbestyrelse

Formand: Pernille Drost

Tlf. A: 38 88 22 33, P: 29 28 52 77
E-mail: pd@bf.dk

Næstformand: Matthias Eirixson

Danmarks Statistiks Bibliotek
Tlf. A: 39 17 37 24, P: 31 15 05 09
E-mail: eirixon@gmail.com

Øvrige hovedbestyrelse:

Jens Dam, Syddansk Universitetsbibliotek

Tlf. A: 65 50 44 11, P: 62 62 41 45
E-mail: jensdam@bib.sdu.dk

Anita Dürkop, Greve Bibliotekerne

Tlf. A: 46 13 84 00, P: 26 85 43 95
E-mail: atho@grevebib.com

Line Frølich, Biblioteket Sønderborg

Tlf. A: 88 72 60 36 P: 43 52 43 94
E-mail: lfrl@sonderborg.dk

Marie Ullevted Holmgaard, Gentofte Bibliotekerne

Tlf. P: 51 76 14 53
E-mail: ullevted@gmail.com

Kim Jesper Josefsen, Roskilde Handelsskole

Tlf. P: 61 77 78 39
E-mail: kim@josefsen.dk

Søren Kløjgaard, Hasle Bibliotek

Tlf. A: 89 40 96 30, P: 86 15 13 98
E-mail: skl@bib.aarhus.dk

Nina Thorsted Petersen, Odense Centralbibliotek

Tlf. A: 65 51 44 80, P: 22 30 17 24
E-mail: ntp@odense.dk

Camilla Sejerøe, Odense Centralbibliotek

Tlf. A: 65 51 44 81, P: 64 47 29 61
E-mail: lcs@odense.dk

Mette Kjeldsen Sloth, Frederiksberg Kommunes Biblioteker

Tlf. A: 38 21 18 00, P: 44 98 91 38
E-mail: mesl01@frederiksberg.dk

Direktør: Johnny Roj-Larsen, jrl@bf.dk

Forhandlingsafdeling og Job&Profession:

Bruno Pedersen, Forhandlingschef, bp@bf.dk

Konsulenter:

Nanna Berg, kommunikationskonsulent, nbe@bf.dk
Niels Bergmann, udviklingskonsulent, nb@bf.dk
Ann Oliveira Borg, karriererådgiver, aco@bf.dk

Konsulenter, løn- og ansættelse:

Karin Madsen, privatområdet, Kommuner i Region Midtjylland, kvm@bf.dk
Lone Rosendal, København kommune, Kommuner i Region Sjælland, lr@bf.dk.
Susanne Høgdahl Thomsen, kommuner i Region Nordjylland, Region Syddanmark samt alle regionsansatte, sht@bf.dk
Helle Fridberg, kommuner i Region Hovedstaden ekskl. København, hf@bf.dk
Ulla Thorborg, statsområdet, ult@bf.dk

BF's telefonrådgivning: kl. 9.00 – 15.00: 38 88 22 33

Forsiden: Fotograf Jakob Boserup har fulgt en e-bogslæser.

Borgerservice 2015

I forbindelse med kommunalreformen i 2006 kom der fokus på nye opgaver for folkebibliotekerne, blandt andet muligheden for at inddrage Borgerservice i bibliotekerne. I enkelte kommuner havde man allerede implementeret lignende tilbud, men derudover var der ikke de store erfaringer. Også Bibliotekarforbundet beskæftigede sig med emnet, og den daværende hovedbestyrelse formulerede en politik og anbefalinger til, hvordan man kunne gribe opgaven an. Nu, tre år efter, er det interessant at høre hvilke erfaringer, man så har gjort sig.

Ved mine besøg i TR-kollegierne i foråret 2009 var integrationen af Borgerser-

vice på bibliotekerne og de faglige konsekvenser man oplevede et tilbagevendende diskussionsemne. Der var både ris og ros til den nye, udvidede opgave ligesom det var grebet meget forskelligt an og med forskelligt afsæt fra forvaltningen og bibliotekets side. For nogle biblioteker er det tydeligvis blevet en indirekte besparelse – Borgerservice er blevet flyttet ind på biblioteket uden ekstra ressourcer, og vægter ligeværdigt med de bibliotekariske opgaver. Andre biblioteker arbejder med en tydeligere opdeling mellem Borgerserviceopgaver og de traditionelle bibliotekariske opgaver med blandt andet separate skranker. Nogle steder kommer der personale fra rådhusets Borgerservice ud til bibliotekerne, og klarer de mere tidskrævende opgaver som eksempelvis pas.

Umiddelbart tegner der sig det mønster, at man har gjort brug af bibliotekets

fysiske muligheder med fokus på bibliotekets længere åbningstider og ofte centrale placering. Man har dog ikke i tilstrækkelig grad formuleret hvilke forventninger, man har til indholdet. Det har i høj grad handlet om geografisk borgernærhed. En problematik man generelt oplever i den offentlige sektor, der i forbindelse med digitalisering primært har fokuseret på rationaliseringsaspektet og haft forventninger til effektiviseringsgevinster. Desværre har man ikke fokuseret på de indholdsmæssige, kvalitative forbedringer, man kunne give til borgerne eller opnå i de administrative enheder. Det er ærgerligt, for det står ikke i modsætning til et mål om effektivisering.

Spørgsmålet er, om ikke man har overset bibliotekernes og bibliotekarernes faglige ekspertise i forhold til at udvikle de digitale tilbud i kommunerne. Man har ikke gjort tilstrækkeligt brug af de udviklingskompetencer, der er på bibliotekerne, som i forvejen udvikler en lang række digitale tilbud til borgerne. Det er også baggrunden for »Borgerservice anno 2015«,

der er et partsprojekt opstartet i august 2009 mellem KL, Bibliotekarforbundet og HK. Idégrundlaget for projektet er, at Borgerservice bør stå mere centralt som udviklingscenter for formidling og levering af både nye og kendte services. Projektet skal tydeliggøre behovet for teknologi og kompetenceudvikling på området. »Borgerservice anno 2015« vil sætte særligt fokus på udnyttelsen af de digitale muligheder. Forventningen er, at parterne i foråret 2010 har fået forskellige scenarier på hvilke kompetenceudviklingsbehov, der vil være, og hvordan man kan prioritere lokalpolitisk. Det er et partsprojekt med tre vigtige organisationer inden for udviklingen af borgerservice. Og BF er en helt naturlig part i udviklingen af fremtidens borgerservice, hvor bibliotekarernes ekspertise har en stor rolle at spille.

INDHOLD

- 6 Homo Conexus gør bibliotekaren til orakel**
Interview med forfatteren Morten Bay, der har skrevet en bog om netværksmennesket.
- 10 Vi mangler ord**
Barbara Hammer-Aebi arbejder med søgemaskiner. Jobbet i det private har gjort hende bevidst om, hvordan bibliotekarer ofte mangler ord til at beskrive deres faglighed.
- 16 Giganternes stræben**
Hver dag kommer der nye e-bogslæsere på markedet. De seriøse udviklere er Amazon og Sony, der kæmper om at komme først med den ultimative e-bogslæser.
- 20 Hvem skal nu betale?**
Hvis e-bogslæseren bliver allemandseje, og en bog i princippet kan downloades uendeligt, så kommer kampen om rettigheder for alvor i gang for, hvem skal betale?
- 23 Hvad siger bibliotekarerne**
E-bøgerne vil boome, men brugerne har stadig behov for vejledning.
- 24 Min første e-bogslæser**
Bibliotekspressens journalist har lånt en e-bogslæser med hjem.
- 26 Synspunkt: E-bøgerne på folkebiblioteket**
Det haster ikke mere end det jager.

I DETTE NUMMER

Personnyt 29
Anmeldelse 29
Stillinger 30
Jobinterview 31

BIBLIOTEKSPRESSEN

Lindevangs Allé 2
2000 Frederiksberg
Tlf. 38 88 22 33
Fax 38 88 31 01
E-mail: bibliotekspresen@bf.dk
Internet: www.bibliotekspresen.dk

Udgiver: Bibliotekarforbundet

Redaktion:

Ansvarsh. redaktør Henrik Hermann, hermann@bf.dk.
Journalister: Anette Lerche, lerche@bf.dk,
Sabrine Mønsted, moensted@bf.dk.

Annoncer:

DG Media as, Gammel Torv 18, 1457 København K,
Tlf. 70 27 11 55, fax 70 27 11 56
E-mail: epost@dgmedia.dk

Bladudvalg:

Jens Dam, Esben Fjord, Tina Holst, Vibeke Johansen,
Jannie Lehmann, Trine Skjelborg Mulvad.

Trykt CO₂-neutralt hos KLS Grafisk Hus A/S

ISSN 1395-0401
Danske Specialmedier

Abonnement:

Ingelise Dyrland Frederiksen, abonement@bf.dk
Årsabonnement: 550 kr. Udland 950 kr.
BF-medlemmer modtager automatisk bladet

Oplag: Distribueret oplag 1.7.2004 - 30.6.2005

iflg. Dansk Oplagskontrol: 6.503
Dette nummer er trykt i 6.800 eksemplarer

Adresseændring og uregelmæssigheder i leveringen skal af Bibliotekarforbundets medlemmer meddeles til BF's medlemsafdeling.

Ny på redaktionen

Tania Kejser, 33 år og uddannet journalist, er begyndt som vikar på Bibliotekspressen. Hun afløser journalist Sabine Mønsted, der gik på barselsorlov i september.

Tania Kejser har blandt andet arbejdet som journalist på Vollsmose Avisen i Odense. Hun kommer fra et barselsvikariat i Politiforbundet, hvor hun har skrevet til forbundets blad Dansk Politi. Desuden har hun arbejdet med journalistik på internettet. Tania Kejser vil deltage i den videre udvikling af bibliotekspressen.dk

hermann

Masselukning af biblioteker i Philadelphia

Philadelphias hovedbibliotek, 49 filialer og tre regionale biblioteker står til at lukke den 2. oktober 2009.

Det annoncerede *The Philadelphia Free Library* i begyndelsen af september efter, at bystyret ikke har afsat midler til bibliotekerne.

Konsekvensen er, at al planlagt undervisning og aktiviteter for både børn og voksne bliver aflyst. Konkret er det tilbud til skolebørn, computer- og jobsøgningskurser, hjælp til små forretningsdrivende og bibliotekets opsøgende arbejde på skoler og plejehjem. Og så skal alt materiale være afleveret inden første oktober, og efter 30 september er det ikke længere muligt at låne materiale.

Byens bibliotek for blinde og handicappede er det eneste bibliotek, der forsætter som hidtil, da det modtager midler fra separate fonde.

Den øverste leder af *Free Library of*

Philadelphia Siobhan Reardon har dog et spinkelt håb om, at bystyret ombestemmer sig og griber til lommerne for at redde bibliotekerne. På bibliotekernes hjemmeside www.freelibrary.org skriver lederen: »Even as we remain hopeful that the State Legislature will act and pass the enabling funding legislation, we wanted to notify all of our customers of this very possible outcome.«

Bibliotekerne i mange andre amerikanske byer er også svækket af den dårlige amerikanske økonomi, men Philadelphia er indtil videre den eneste storby, der lukker et så stort antal biblioteker.

Hjemmesiden www.freelibrary.org er den eneste livline lånerne har til biblioteket efter 2. oktober, hvor de stadig kan downloade materialer.

mønsted

Til kamp for e-ressourcerne

Google har det hele. Men det kan være uoverskueligt at navigere i de ofte mange millioner hits, som dukker op ved en søgning. Hvad de færreste ved er, at de med bibliotekets hjælp kan benytte en mere specialiseret form for søgning gennem e-ressourcerne.

I uge 39 slår alle landets hovedbiblioteker på tromme for e-ressourcerne. Brugere skal vide, at artikler, leksika og e-bøger om alt lige fra litteratur, musik og naturvidenskab til teknik og forbrugerinformation er let tilgængelige

på biblioteket.

Bibliotekar på Roskilde Bibliotek, Charlotte Bide, står i spidsen for projektet. Hun er begejstret for e-ressourcerne, og håber, at de i fremtiden vil blive brugt af endnu flere.

- E-ressourcerne er et tilbud, som matcher rigtig mange menneskers behov for »guidance« i internettets jungle af viden. Folk er lykkelige for Google og de andre gode søgemaskiner. Men det kan være meget tidskrævende at navigere på nettet. Med e-ressourcerne kan man

gå meget mere målrettet efter den rette viden. Og det er noget af det, vi som folkebiblioteker både kan og skal hjælpe folk med, siger Charlotte Bide.

kejser

Danske nyheder på mange sprog

Det kan være svært at følge med i nyhedsstrømmen, hvis man er udlænding, og endnu ikke har lært dansk.

Det rådes der nu bod på med et samarbejde mellem Danmarks Radio og Statsbibliotekets Bibliotekscenter for Integration.

DR udvælger dagens vigtigste nyheder, og bibliotekscentret sørger for oversættelsen til de største indvandrersprog: engelsk, tyrkisk, arabisk, bosnisk, urdu og somali.

- Vi forventer, at samarbejdet med DR vil styrke de etniske minoriteters adgang til daglige nyheder på de største fremmedsprog. Ad den vej kan vi være med til at sikre, at flere minoritetsgrupper får adgang til aktuel samfundsinformation, udtaler områdedirektør Flemming Munch, Statsbiblioteket, om den nye service.

kejser

Denne tyrkiske taxa-chauffør er optaget af at læse sin avis. Nu vil Bibliotekscenter for Integration i samarbejde med DR sikre, at han også kan læse danske nyheder oversat til tyrkisk. Arkivfoto: Scanpix

Biblioteker digitaliserer

Biblioteker landet over spiller en hovedrolle, når danskerne i løbet af efteråret skal lære at bruge digitale løsninger.

Med kampagnerne *Netsikker nu* i uge 40, *Borger.dk* i uge 43 og *Lær mere IT* i uge 44, er der fokus på, hvilke muligheder nettet giver for at digitalisere borgernes kontakt med for eksempel det offentlige.

Alle biblioteker vil i løbet af efteråret 2009 programsætte og afvikle kurser og introduktioner i digital selvbetjening. Projektet Den kompetente digitale borger er blevet til i samarbejde mellem Danmarks Biblioteksforening og Bibliotekarforbundet.

kejser

Børnebogspris

Der er brug for god børnelitteratur. Det synes Gyldendal også, og i år har forfatteren Louis Jensen fået tildelt forlagets Store Børnebogspris på 50.000 kroner.

Louis Jensen er især kendt for sin serie »Hundrede Historier« – et projekt, som går ud på at fortælle i alt 1001 historier. Den seneste udgivelse er bogen *Hallo!*

Tidligere har Ib Spang Olsen, Sanne Munk Jensen og Flemming Quist Møller modtaget prisen.

kejser

CNN har opdaget bibliotekerne i Århus

Århus Kommunes Biblioteker er nu blevet et emne på nyhedssitet CNN.com. Det er arbejdet med at udvikle fremtidens bibliotek, som hiter internationalt.

Det er ikke bare århusianerne, der i fremtiden får glæde af deres lokale bibliotek. Hele verden kan nu se, hvilket arbejde man, hos Århus Kommunes Biblioteker gør, for målrettet at arbejde med samarbejde, videndeling og innovation. Et af verdens største og mest brugte nyhedssites, CNN.com har lagt et tema ud om bibliotekerne i Århus.

Det er ikke første gang, at Århus får opmærksomhed på biblioteksområdet. Således fik bibliotekerne i 2004 Bill Gates Fondens millionpris for sit udviklingsarbejde.

Århus afholdt i juni en konference om biblioteksudvikling med 220 deltagere fra 19 lande. Bibliotekerne har et fortsat tæt samarbejde med Gates-fonden og med de fremmeste biblioteker i blandt andet England, Holland, Tyskland, USA og de skandinaviske lande, ligesom man inddrager såvel forskningsbaseret viden

gennem for eksempel IT-byen Katrinebjerg som erhvervslivet i konkrete samarbejdsprojekter.

»Next Library« er den overskrift, bibliotekerne har givet udviklingsarbejdet, som blandt andet støttes af Gates-Fonden.

kejser

Homo Conexus gør bibliotekaren

Har netværksmennesket, der er vokset op med sms, google og konstante nyhedsopdateringer brug for en bibliotekar? Og kan en generation, der flyver fra hub til hub som bier summer over et blomsterbed overhovedet fordybe sig? Ja, mener forfatter Morten Bay, der i en bog har beskrevet det nye netværksmenneske, Homo Conexus.

af ANETTE LERCHE

En ny menneskerace er ved at vokse i antal. Homo Conexus – mennesker, der er vokset op i en verden af indtryk – som netværker for at bekræfte egen identitet og som hele tiden er på jagt efter nye

Hvem er Homo Conexus?

Homo Conexus er vokset op med it, tekst-tv og satellit-tv og er altså vant til altid at være opdateret. Homo Conexus netværker i et væk og er i en evig søgen efter noget nyt. Er typisk et menneske, der ikke er meget mere end nogle og tredive, men som også kan findes blandt 40-årige og 50-årige.

indtryk, der kan bringe deres identitet videre. Det er forfatter og trendspotter Morten Bay, der har navngivet den nye race Homo Conexus. Og selv om disse netværksmennesker ikke kunne drømme om at gå på cafe uden deres laptop på skødet, fordi det at netværke er en uundværlig del af livet, så har de såmænd stadig brug for biblioteker og bibliotekarer, vurderer Morten Bay.

- Der er ikke nogen tvivl om, at hubs er usædvanligt vigtige for netværksmennesket. Hubs er knudepunkterne i netværket. Et sted, der kan dirigere dem videre – ligesom en banegård, der jo ikke er et sted, man tager hen for at være, men for at komme videre, forklarer Morten Bay.

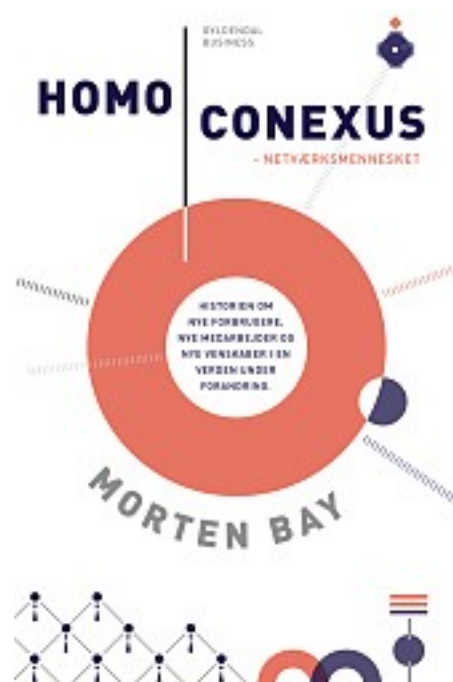
- Derfor afsøger de hele tiden steder, hvor de kan gå hen og udvikle deres netværk, ikke bare personlige netværk, men også netværk af informationer, siger Morten Bay.

- Jeg ser biblioteket som et sted, der har en mulighed for at blive et rigtigt interessant hub. Information findes i mange former, og især danske biblioteker har været rigtigt gode til at omfavne det ved meget tidligt at gøre informationer søgbare, siger Morten Bay.

Han foreslår, at bibliotekerne kunne udvikle en 24 timers telefonvagt. Altså en ordning med en bibliotekar, der altid er tilgængelig, som brugerne kan sms'e og spørge om det, de har behov for.

- Det ville være en fantastisk offentlig tjeneste, hvis man som netværksmenneske, når man sidder på cafeen og ikke kan huske, hvem det nu er, der har skrevet bogen, så kunne sms'e en bibliotekar og få svaret, siger Morten Bay.

- Traditionelt set er bibliotekaren en, der kan pege på bøger. For netværksmennesket kan bibliotekaren blive den perfekte per-

son, der kan pege på informationer uanset, hvilket medie de er i – et orakel.

Men det skal gøres, så det lever op til netværksmenneskets forventninger om convenience. Netværksmennesket ser det nemlig som en klar fordel, hvis barrieren mellem forbruger og produkt fjernes. Oversat til bibliotekernes verden betyder det, at netværksmennesket forventer, at bibliotekaren ikke alene hjælper med at finde den rette bog – men også sørger for, at den er klar til afhentning, når netværksmennesket kommer ned på biblioteket for at hente den.

Information HANG-OUT

Biblioteket bliver traditionelt set som *det tredje sted*, hvor man kan blive fri for

til ORAKEL

de mange indtryk, som man ellers bombarderes med. Men giver disse værdier overhovedet nogen mening i forhold til netværksmennesket, der jo altid er i kontakt med sin omverden? Både og vurderer Morten Bay og forklarer:

- Det har aldrig været mere populært at gå på cafe i boghandlere, end det er i dag, hvor man sidder med sin laptop, drikker kaffe og ser på bøger.

En anden trend er en slags musikcafeer, hvor man ud over at kunne få en god kop kaffe, kan høre musik, downloade den og tale lidt med ham, der udvælger musikken.

- Produktet er ikke det væsentlige, det er at netværke, mens du er der. Enten virtuelt eller med ham, der sælger musik, eller dem, du er der sammen med, siger Morten Bay.

Det, at der bliver »peget på« et produkt er også ekstra værdifuldt for netværksmennesket, fordi det gør stedet til et hub. Og denne tankerække får Morten Bay til at vurdere, at biblioteket kan blive et information –hang-out for netværksmennesket.

- Men man skal gøre op med det, at der skal være stille på biblioteket, for netværksmennesket kan godt lide samtalen, og bibliotekaren skal være en, der drysser rundt med en kop kaffe og går hen og spørger om folk, vil have hjælp. Bibliotekaren skal være til stede for eksempel med sjove links.

- Og jeg tror til forskel for andre brancher, at biblioteket vil have meget mere ved dette skifte.

Fra fysisk til virtuelt bibliotek?

Men det er ikke kun folkebibliotekerne, der vil kunne blive hubs for netværksmennesket. Det samme gør sig allerede nu gældende for de mange biblioteker på de

videregående uddannelser, og selvom de digitale udlån stiger, mens de fysiske udlån daler, så mener Morten Bay stadig, at det fysiske bibliotek har sin berettigelse.

- Biblioteket på et universitet vil være et naturligt hub, hvor man kan drikke kaffe og udveksle information – man kan jo bare lave et stillerum, hvis der er behov for det også, siger han.

Naturligvis har downloads den fordel for brugerne, at de er søgbare, men det vil vare lang tid – hvis man overhovedet når dertil, at alt er digitaliseret.

- Og det samme gælder, at en maskine kan erstatte et menneske. En maskine kan ikke anbefale som et menneske. Vi har jo i vores nonverbale kommunikation rigtig meget information, der rykkes frem og tilbage.

- Hvis vi forestiller os, at jeg kunne gå til Google og få anbefalet en bog, der skulle handle om det og det, så ville den selvfølgelig give mig en liste. Men spurgte jeg en bibliotekar, så ville vedkommende aflæse mit nonverbale sprog og måske give mig noget helt andet.

Harry Potter med vokseværk

Netværksmennesket er blevet beskyldt for ikke at kunne fordybe sig, men det kan det, konstaterer Morten Bay.

- Ellers ville Harry Potter bøgerne ikke være blevet tykkere og tykkere. Og ellers ville netværksmennesket ikke kunne fordybe sig i så udbygget et system som World of Warcraft. Det er måske ikke

Hvem er Morten Bay?

I det sidste års tid har Morten Bay, der er Cand. Mag. i Medievidenskab og Filosofi fra KU, boet i USA – her fungerer han som ekspert i new-media og spotter nye trends.

Han har, siden han i 2003 skrev bogen Generation Netværk kredset om det, han ser som en ny mennesketype – nemlig netværksmennesket Homo Conexus.

Bogen er udgivet på Gyldendals forlag i 2009.

fordybelse som man kan i et forfatterskab som Dostojevskij, men hvad er fordybelse? Man lander på de samme kerneværdier hver gang. For eksempel en følelse i kroppen af at have tilbragt længere tid sammen med noget eller evnen til at optage information, siger Morten Bay.

- De, der siger, at World of Warcraft

”Man rækker ud til en person med et budskab. Det er respektvisende – mens det at kaste noget ligegyldigt ind er mangel på respekt.”

Morten Bay

ikke er fordybelse som Dostojevskij – de har aldrig prøvet at spille det, slår Morten Bay fast.

Netop diskussionen om, hvad der er finkultur og værd at anbefale er en diskussion, som bibliotekarer om nogen kender til. Men Morten Bay mener, at diskussionen er en kende unuanceret.

- Det der er mainstream nu kan nemt blive finkultur om føje år. Mozart lavede popmusik i sin tid og i dag er hans musik finkultur. Selv min mest ultra-litterære ven har læst Harry Potter to gange. Jeg skal nok passe lidt på med at sige det her, men finkultur er mainstream plus tid, konstaterer Morten Bay.

- I stedet for at tale fint, så vil jeg hellere tale om niveauer af udfordring. Niveauet kan være en udfordring.

Kan man lære at netværke?

For de mennesker, der tilhører generationen før netværksmenneskerne – de såkaldte industrimennesker – kan det være tiltrækkende at forsøge sig på netværksbølgen. Et af de mest oplagte steder, hvor både industrimenneske og netværksmennesket mødes er på facebook.

- Facebook bliver nok den samlende platform de næste fire-fem år. Selvfølgelig ikke for evigt – MySpace levede ikke så længe, Second Life var en joke, og Twitter er på vej ned. Men facebook har oplevet konstant vækst, siden den opstod.

Men selv om rigtig mange »industrimennesker« alerede er på facebook, kan de så lære at netværke som netværksmennesket gør?

- Det kommer an på, hvordan man gør det. Autencitet og emotional forbindelse er noget af det vigtigste overhovedet for homo conexus, fordi der er så mange tilbud derude, at man vælger det autentiske, hvis man kan komme til det.

Hvor meget tror man, de vil én det godt, dem man er i kontakt med, forklarer Morten Bay.

Derfor anbefaler Morten Bay, at hvis man gerne vil prøve netværksmenneskets kommunikationsmetoder, så skal man lege med det,

Hvem er industrimennesket?

Et menneske, der på et tidspunkt fastlåser sin identitet og som resten af livet vil opfatte ting, oplevelser og andre mennesker ud fra denne identitet.

til det begynder at blive sjovt. Og det skal gøres med hjertet. – Og at tro, at et godt netværk er lig mange venner på facebook, er hvad Morten Bay kalder den første klassiske fejl. En anden klassisk fejl, som ikke-netværksmennesker begår er, når de skriver statusopdateringer på facebook.

- Hvis man skriver »mmm jeg har lige spist en ostemad«, så er det tydeligt, at det er et industrimenneske, der er i gang med at lege netværksmenneske, konstaterer Morten Bay. Industrimennesket kender simpelthen ikke til god og dårlig skik- modsat netværksmennesket, for i netværksmenneskets verden betaler man med social valuta for at få lov til at holde liv i relationen til andre mennesker.

- Man rækker ud til en person med et budskab. Det er respektvisende – mens det at kaste noget ligegyldigt ind er mangel på respekt set fra et netværksmenneskes synspunkt. Man skal tilføje værdier – man er ikke et netværksmenneske, hvis man bare er narcissist og fortæller om sig selv, konstaterer Morten Bay. ■

lerche@bf.dk

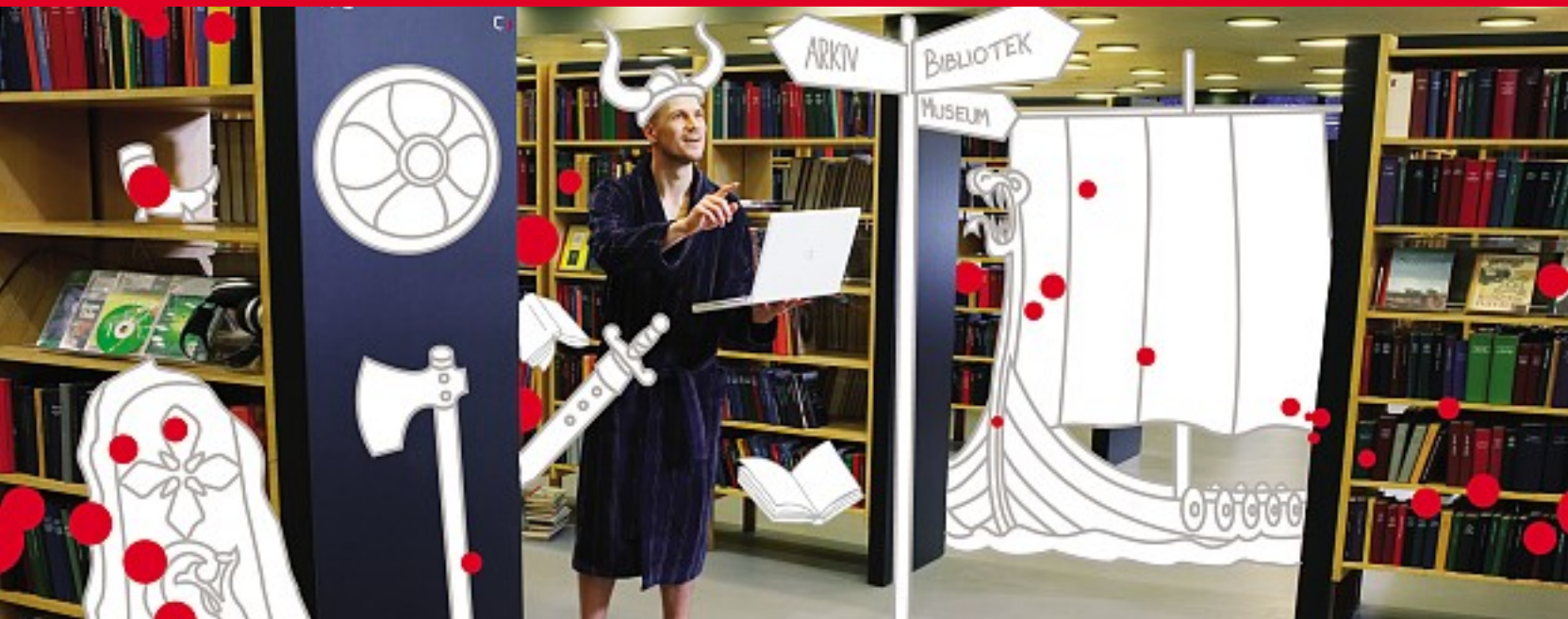
Hvem er din nye kollega?

Et netværksmenneske, som ikke læser e-mails, som sender sms'er, mens I holder møder og hvis identitet er i evig forandring.

Endnu er de i mindretal på de danske arbejdspladser, men de vil hurtigt stige i antal:

Så mød din kommende kollega, der uventligt kunne beskrives som et menneske, der knap nok kan læse e-mails, fordi hun altid har kommunikeret med sine venner på platforme som Arto og Facebook. Som sandsynligvis vil sende og modtage et par sms'er i løbet af de møder, hun deltager i, fordi hun altid netværker, og som næppe vil acceptere, at det er cheferne, der sidder på al viden. Sker det, vil netværksmennesket finde sin egen vej uden om chefen for at få adgang til viden. En dårlig kollega? Nej, slet ikke. Bare anderledes end det menneske, der ellers har hersket på arbejdsmarkedet siden industrialiseringen. Nemlig det, som Morten Bay kalder industrimennesket.

Industrimennesket og netværksmennesket skal lære at arbejde sammen. Hvordan vil Morten Bay lade være op til den enkelte arbejdsplads. Der er ikke nødvendigvis dømt konflikt – men forskellene er tydelige og vil komme til at betyde, at virksomheder kan komme til at gentænke, hvordan de kommunikerer.

*More people to the library.
More library to the people.*

● Historiens vingesus – ÉT KLIK ER NOK

Med Axiell Arena bliver biblioteket mere end blot et bibliotek. Når den besøgende leder efter – ja – en bog om vikingetiden, finder han både bogen, drikkehornet, en cool hjelm, kulturskatte han ikke anede eksisterede – sværd og skjold og meget, meget mere.

Ved brug af metadata kan biblioteker, museer og arkiver nu få adgang til hinandens verden – og tilbyde besøgende et bredere og endnu mere inspirerende tilbud via webben – døgnet rundt.

For det er jo ikke nødvendigt at lede alle vegne, når man kan nøjes med ét eneste sted. Det eneste, der skal bruges, er en computer med internetforbindelse - et spørgsmål, som skal besvares – og Axiell Arena, bibliotekets nye websted.

Axiell Arena er bibliotekets nye websted – skabt på Open Source – hvor bibliotekskatalogen integreres med Bibliotek 2.0 konceptet.

Fra en central server tilbyder vi et hav af digitale tjenester, der involverer de besøgende på biblioteket mere end nogensinde. De chatter, diskuterer og indgår fællesskaber. De giver hinanden gode tips, laver anmeldelser og lærer nyt hele tiden. Og de gør det nonstop hele døgnet.

Læs mere om Axiell Arena på www.axiell.dk.

Kontakt os – så fortæller vi mere!

AXIELL

Creative solutions – expanding minds

Axiell Bibliotek A/S
Stamholmen 157, 4. sal · 2650 Hvidovre
tlf. 3338 2525 · www.axiell.dk · axielldk@axiell.com

Vi mangler ord

Hvad er det lige, vi gør, når vi udfører vores arbejde? Bibliotekarerne ansat i det private mangler ofte ord til at beskrive deres arbejdsfunktioner.

”Som bruger giver du aldrig så meget fra dig, som når du skriver et søgeord.”

Barbara Hammer-Aebi

tekst ANETTE LERCHE
foto JAKOB BOSERUP

I Danmark er det næsten umuligt at undgå spørgsmålet *Hvad laver du?*, når du sætter dig ved et veldækket bord til et fjernt familiemedlems fødselsdag.

Bag ved spørgsmålet ligger din bordherre- eller dames forventning om, at dit svar på det spørgsmål ikke alene vil give dem et billede af, hvem du er, men også give jer samtaleemner nok til, at I ikke skal indtage den tre retters menu, der venter forude, i dyb tavshed. Skidt med, at samtalen kommer lidt trægt i gang, fordi du svarede, at du er bibliotekar ansat i en privat virksomhed og din bordherre mister koncentrationen, mens han stikker i fiskeanretningen. Værre er det, at ordene også mangler, når du skal sætte ord på dine kompetencer over for din arbejdsgiver til næste lønforhandling, eller når du en dag får lyst til at skifte job og skal skrive en imponerende ansøgning.

Problemstillingen er næppe ukendt for de mange bibliotekarer og cand.scient. biblier, der er ansat eller søger job i det private.

- Jeg kom til at tænke meget over, hvor svært det er at sætte ord på vores kompetencer, mens vi diskuterede om Bibliotekarforbundet skulle skifte navn, fortæller cand.scient.bibl. Barbara Hammer-Aebi. Hun er ansat som implementeringskonsulent i firmaet *Siteimprove*, der blandt andet laver optimering til søgemaskiner for en lang række kunder i ind- og udland.

- For navnet Viden og Kultur var ikke dækkende for, hvad en researcher i medicinalindustrien eller en bibliotekar, der er med til at lave de gule sider laver. Vi arbejder med viden, forstået på den måde, at vi strukturerer viden, men det kan være svært at sige præcis, hvad det er jeg gør, konstaterer Barbara Hammer-Aebi.

- Vores fag er dårligt beskrevet – det er beskrevet internt, men ikke, når vi taler med mennesker, der ikke kender faget, siger hun.

Og problemet med de manglende ord er ikke blevet mindre af, at der er kommet en helt branche uddannet på It-Universitetet, der gør noget helt andet, men måske bruger nogenlunde de samme ord til at beskrive deres virke.

Adgang til viden

Selv beskriver Barbara Hammer-Aebi sit arbejde som *at skabe en orden i det øjeblik, du har brug for det*.

Og leger med tanken om, hvor godt det ville være, hvis man kunne trylle på det fysiske bibliotek, som hun tryller med hjemmesidernes søgeresultater, så det lige er det, brugeren har brug for eller lyst til, der skabes orden og overskuelighed i.

For det er grundlæggende det, Barbara Hammer-Aebi gør, når hun hjælper firmaer, organisationer og kommuner med at få en søgemaskine, der giver deres brugere adgang til den viden, de lige præcis har brug for.

I første omgang kontaktede hun Bibliotekspressen, fordi hun arbejdede med et spændende projekt. En hjemmeside, helt uden navigation og menufelt, men kun med et søgefelt, der skulle give adgang til alt det, brugeren kunne forestille sig at have brug for. Ideen var spændende, men i sidste ende trak kunden lidt i land og er endt med en hjemmeside, der mere ligner alle andres. Med en menubjælke i toppen og et søgefelt, der dog er lidt større og mere markant, end vi er vant til.

- Men tanken var spændende, fordi det jo ville give brugeren meget mere af kontrollen.

Hun sidder ved en bærbar pc og klikker sig rundt på Bibliotekarforbundets hjemmeside, mens hun fortæller om sit arbejde med at optimere hjemmesiders søgemaskiner. Hun hæfter sig ved et menupunkt, der hedder »Din Karriere«.

- Hvis man bad 10 mennesker om at skrive, hvad de forbinder med ordene »Din Karriere«, så ville det jo blive nogle meget forskellige svar. Derfor er søgefeltet på en hjemmeside så vigtigt, fordi jeg som bruger måske sidder og tænker, jeg vil kun vide noget om løn og ikke gætter på, at jeg skal ind under feltet »Din Hverdag« for at finde noget om løn. Derfor har jeg brug for at kunne søge på løn i en frittekstsøgning, siger Barbara Hammer.

Men for virkelig at kunne sige noget kvalificeret om BF's hjemmeside, højreklikker Barbara Hammer-Aebi et par gange med musen for at se sidens metatekst. Et felt popper op med ren html-tekst.

- Metatekst er en tekst, som brugerne ikke ser, men som eksempelvis søgemaskinerne bruger. Html er en opmarkering af teksten. Den gør ikke noget i sig selv, og hvis man bare har lidt engelskkundskaber, så kan man sagtens forstå meget af det, der står, forklarer hun.

Når hun skal være med til at skabe en ny søgemaskine til kunderne, så starter hun med at se på en webside og vurderer, hvor struktureret siderne er – og hvor meget hun kan indekse.

- Nogle cms-systemer spytter 20 forskellige url'er, der alle henviser til det samme indhold. Dem skal vi se på og vurdere, hvad vi skal have med i søgeresultaterne, så vi ikke får 20 ens sider i et endeligt søgeresultat, forklarer Barbara Hammer-Aebi.

- Andre gange skyder man måske mere fra hoften og afprøver nogle ting, og sorterer så i resultatet bagefter, ud fra en vurdering af, hvilke resultater, der ikke skulle have været med.

Hvad gør en søgemaskine?

- Der er to processer i en søgemaskine, forklarer Barbara Hammer-Aebi.

- En crawler, der ser på siden, og hvor min opgave er, at fortælle den, hvordan den skal se på siden og sikre, at den lægger resultaterne i en database, så det bliver meningsfyldt. Den anden proces er ▶

*”Hvis man bruger begreber,
folk ikke kender til, så går
folk videre til noget nyt.”*

Barbara Hammer-Aebi

så at afgøre, hvad den database skal vælge at vise frem, når vi søger på for eksempel ordet »vielse«, siger Barbara Hammer-Aebi.

For at vise, hvad hun mener, klikker Barbara Hammer-Aebi på Aalborg Kommunes hjemmeside, hvor hun selv har forbedret deres søgemaskine.

- Arbejdet er interessant, jeg kan på en halv time gå ind og tilføje resultater til et søgeresultat – om der for eksempel skal vises, hvornår en side blev publiceret, siger Barbara Hammer-Aebi.

Arbejdet med kommunale hjemmesider byder på mange udfordringer. Dels præges siderne ofte af, at en kommune sjældent er decideret topstyret. Det bliver tydeligt, når det meste af en hjemmeside følger en bestemt struktur, som så ikke bliver fulgt helt på andre dele af hjemmesiden.

Dels indeholder mange kommunale hjemmesider, både i Danmark og England et arkiv af dagsordener, referater og gamle nyheder. Det øger risikoen for at hjemmesidens øvrige indhold druknes i søgeresultaterne.

- Hjemmesiden fungerer i virkeligheden som et arkiv, og det betyder, at brugerne får en masse referater eller dagsordener med i et søgeresultat, fordi søgeordet optræder i dokumentet. Her ville det være godt, hvis man kunne få lov at vælge om dagsordener og referater også skal medtages i søgeresultatet, forklarer Barbara Hammer-Aebi.

Afslørende søgeord

Det daglige arbejde med at sætte søgemaskiner op, foregår især bag en skærm, hvorfra Barbara Hammer-Aebi besvarer emails og telefonopkald fra kunderne.

Det at være bag skærmen betyder, at hun ikke har så meget kontakt med kunderne og endnu mindre med brugerne.

- Fordi vi jo som leverandører af en søgemaskine er i kontakt med dem, der køber søgemaskinen og ikke brugerne, konstaterer Barbara Hammer-Aebi.

Heldigvis er der kommuner, der har lavet grundige brugerundersøgelser af, hvordan brugerne ser hjemmesiderne.

- Dem kan vi bruge, og så kan jeg se, hvad folk søger på. Det er min brugerkontakt, og søger de meget på noget, så kan det jo være en ide at lægge det frem på forsiden. Som bruger giver du aldrig så meget fra dig, som når du skriver et søgeord, siger Barbara Hammer-Aebi.

Firmaet Siteimprove har kontorer i kontorer i England, USA, Sverige, Irland og Danmark og er et dansk firma, der sælger tillægsydelser som for eksempel stavetjek og jagt på døde links.

En kerneydelse er søgemaskiner, som Barbara Hammer-Aebi arbejder med.

Barbara Hammer-Aebi er andet led i kontakten med brugerne. Første led er *Account Manageren*, der fungerer som sælger og kender til alle kundens ønsker.

- Jeg har kun med søgningen at gøre. Men fordi det er et lille firma, så kan der være dage, hvor jeg også sidder og besvarer alle opkald. Og vi sidder i øvrigt i samme rum – sammen med marketing, bogholderi, udviklere og så videre, siger Barbara Hammer-Aebi.

Arbejdet lå ikke lige til højrebænet fra første dag.

- Den første lange tid havde jeg mest lyst til at lægge mig under en dyne, når jeg kom hjem fra arbejde, siger Barbara Hammer-Aebi og peger på et af de kultursammenstød, der kan gøre arbejdslivet vanskeligt, hvis man bliver ansat på en typisk it-arbejdsplads.

- Man taler meget lidt – man bliver jo ikke udviklet, hvis man interesserer sig for de bløde ting, så de siger ikke noget om ens arbejde, før der pludselig kommer en email om, at »nu skal man altså huske at...«. Så er det godt at have overblikket til at sige tak for responsen og gå over og tale med dem.

Mødekulturen er også anderledes.

- Jeg har tidligere arbejdet som studentermedhjælp på arbejdspladser, hvor man kunne side til møder og diskutere

om man overhovedet skulle holde mødet. Det sker ikke her.

Målrettet studietid

Jobbet hos Siteimprove har Barbara Hammer-Aebi haft siden foråret 2009, samme år hun blev færdiguddannet.

- Når jeg i dag læser Bibliotekspressen, så tænker jeg, at jeg var heldig at få job. Men jeg har også været meget målrettet – på kandidatdelen havde jeg ikke nogle formidlings eller biblioteksfag. Jeg havde informationsformidlingsteori og tog fag på It-Universitetet, der var ren programmering. Og så ved jeg en del om brugergrænseflader, siger hun for at forklare sin direkte vej fra biblioteksskolen ud i it-verdenen.

Men selvom hendes studietid var meget målrettet, så var det stadig svært, da eksamenen var i hus, og det var tid til at søge arbejde.

- Det var svært at sætte ord på kompetencerne. Det var virkelig en stor opgave at finde på ord, der siger mennesker, der ikke kender vores uddannelse, noget. Og når man finder ordene, så er det svært at uddybe dem.

Derfor var Barbara Hammer-Aebis oplevelse, at da hun søgte job, så skulle hun gætte på, hvad firmaet kaldte de kompetencer, som Barbara vidste, at hun besad.

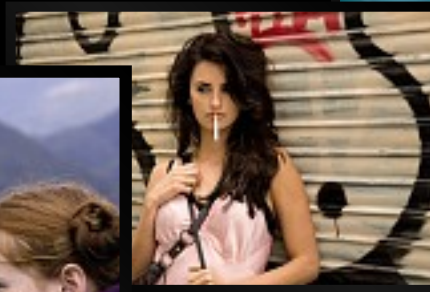
- Undervejs talte jeg med andre, der søgte og med folk i it-branchen om, hvad de kaldte deres kompetencer.

Det var vigtigt at have styr på begreberne, inden en eventuel jobsamtale:

- Hvis man bruger begreber, folk ikke kender til, så går folk videre til noget nyt. De siger ikke, det forstår jeg ikke, men hæfter sig i stedet ved noget, andet, som de godt forstod. Derfor skal man være opmærksom på, hvad der bliver ignoreret i en samtalen og er det ens hovedbudskab, så er det et problem, man skal gøre noget ved. ■

lerche@bf.dk

FILMSTRIBEN

FILM TIL UDLÅN OVER NETTET – GIV BRUGERNE NYE MULIGHEDER

Tilmeld jer Filmstribens fjernadgang, og supplér bibliotekets filmbestand med over 200 streamingfilm til visning direkte på lånerens egen pc/tv.

Filmstriben giver adgang til en række kvalitetsfilm, hvoraf mange er vanskelige at finde på det kommercielle marked. Udvalget består af nye og klassiske spillefilm samt kort- og dokumentarfilm. Målgruppen er både børn, unge og voksne. Alle film har indholdsbeskrivelse, credits, aldersmærkning, ligesom der er mulighed for at få en forsmag på filmen.

Når I er tilmeldt Filmstribens fjernadgang, får jeres brugere automatisk adgang til alle de nye film, der løbende kommer til. Tilvæksten bliver 200-300 spille-, kort- og dokumentarfilm om året.

I bestemmer selv antallet af streamede film, I vil udlåne, og Filmstribens forbrugsstyring sikrer, at I hele tiden har overblik over forbruget.

Et par praktiske fordele

Streamede film er vedligeholdelsesfri. De forsvinder aldrig, bliver ikke stjålet og får aldrig ridser. Og så kan de lånes ud til flere brugere på samme tid.

Kort om teknikken

Alle film sendes streamet i 2Mbit/s, som giver et rigtig godt billede. Filmen sendes til låners pc efter lånertjek i bibliotekets lånerregister. Der downloades ikke noget til lånerens pc. Den lånte film er til disposition i 24 timer og kan ses et ubegrænset antal gange på det samme lån.

Læs mere om at låne film fra biblioteket på FILMSTRIBEN.DK >>>

Kampen om e-bogslæseren:

GIGANTERNES STRÆ

BEN

Amazon og Sony kæmper om at udvikle den perfekte e-bogslæser. Hvem der vinder er uforudsigeligt, siger specialkonsulent på det Kongelige Bibliotek Christian B. Knudsen.

tekst SABRINE MØNSTED
foto JAKOB BOSERUP

Én gang om ugen lander en ny e-bogslæser på markedet – men langt de fleste er lavet på den samme fabrik i Thailand, i billigt plastik og med udviklet software. Eneste forskel er logoet.

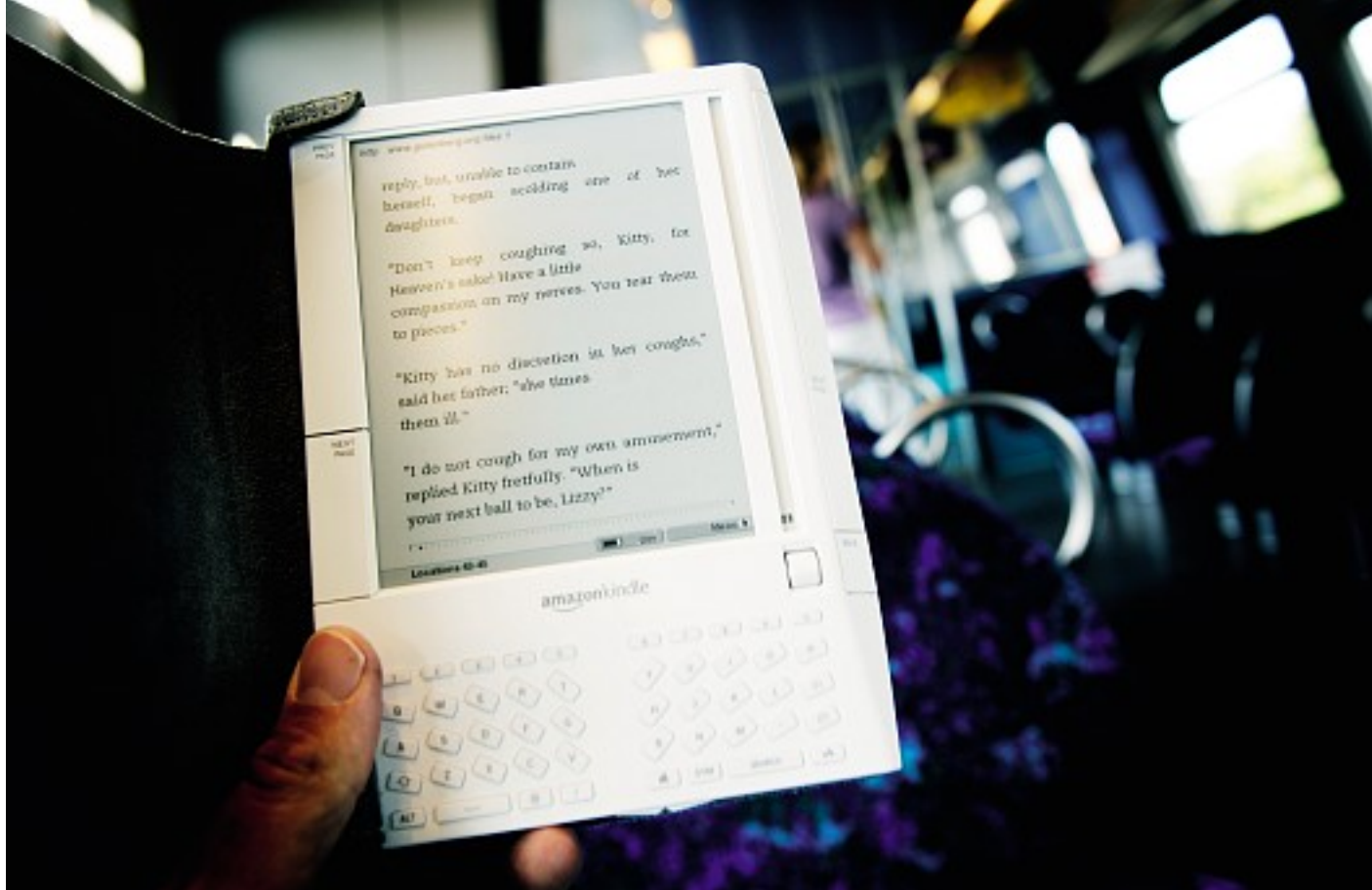
Men kampen om den ultimative e-bogslæser er skudt i gang, og Amazon og Sony har placeret sig i hvert sit ringhjørne, selv om rygter vil vide, at Apple er på vej ind i ringen og måske løber med sejren.

Hvem der vinder er fuldstændig uforudsigeligt, for udviklingen går vanvittig hurtigt, siger specialkonsulent på Det Kongelige Bibliotek/KUBIS Christian B. Knudsen. Kun én ting er sikkert, mener han: Slaget vil stå i USA – hvorfor vender vi tilbage til.

Fra hans skrivebord i Diamanten og på messer rundt i verden følger han nøje udviklingen inden for e-bogslæsere.

Og to store udviklingspring lurer lige om hjørnet.

Første spring vil være afledt af projektet *One Laptop per Child* (OLPC). Her er ideen at opfinde en så billig og hårdfør bærbar computer, at børn i tredjeverdenslande får mulighed for at få en. Teknisk skal den kunne klare varmen i Saharas ørken og monsunregn i Indien. Ifølge tidligere cheftekniker på projektet Mary ▶

Lou Jepsen vil det resultere i en skærm, der kan det hele – og det bliver til glæde for den teknologiske udvikling af fremtidens e-bogslæsere. Ifølge diverse blogs vil skærmen være ude omkring jul.

Netbooks er en anden *dark horse*, der ifølge Christian B. Knudsen kan blive det store hit.

Netbooks er computere til 2.500-3.000 kroner, der vejer under et kilo, er tænkt til at være på nettet 24 timer i døgnet, og har en skærm, der kan lægges ned.

- Hvis netbooks får gode skærme til at

Bøgernes MP3

Amazon står for 90 procent af verdens solgte e-bøger. De har deres egen e-bogslæser, Kindle og deres helt eget format at sælge e-bøger i. Køber man en Kindle er man altså stavnbundet til Amazon. Om Amazon kan beholde sin suveræne plads på markedet, bliver der spået meget om i disse måneder. Stort set alle andre er nemlig blevet enige om, at e-bøger skal udgives i formatet ePub. Et format, som kan sammenlignes med musikkens MP3 – det er nemt at hente ned, nemt at læse og kan stort set bruges af alle e-bogslæsere. Der er i øjeblikket omkring 20 forskellige e-bogslæsere på markedet, og bøger i ePub-format kan læses både med almindelige Windows-computere, Apples iPhone og Googles Android enheder.

læse på, så er spørgsmålet, hvorfor jeg skal købe en e-bogslæser, hvor jeg *kun* kan læse bøger som Amazons Kindle eller Sonys Reader, hvis jeg kan få en lige så god »dums«, som jeg også kan gå på nettet med?, siger Christian B. Knudsen.

Væk på to en halv time

Det Kongelige Bibliotek er det første bibliotek i Danmark, der udlåner e-bogslæsere. Den 1. april 2009 satte de deres 15 nyindkøbte *Sony Reader 505* til udlån, og folk stod i kø - på to en halv time var de væk. I dag har biblioteket i alt 26 e-bogslæsere til udlån.

- Vi mener, det er et fornuftigt antal, men vi følger efterspørgslen, siger Christian B. Knudsen og understreger, at fordi udviklingen går så hurtigt, kan situationen se helt anderledes ud om et halvt år.

Biblioteket valgte modellen *Sony Reader 505*, fordi den er robust.

- De skal kunne overleve mere end en uge i en Fjällräv. Vi afprøvede først en e-bogslæser fra det franske firma *Bookeen*, der har en god skærm, men efter tre ture med den interne post knækkede skærmen, siger Christian B. Knudsen, der ikke mener, at det på sigt er bibliotekets opgave at låne e-bogslæsere ud.

- Vi låner heller ikke computere eller printere ud, siger han.

Målet er derimod at skabe interesse om

Ikke på Novo

På Novo Nordisk har e-bogslæsere endnu ikke vundet indpas ifølge Brian Schurmann Michels fra NOVO Nordisk Library.

- Vi har det selvfølgelig på radaren, men i første omgang tror jeg audiobooks via nettet har en større chance, da interessen for det er stor i USA og blandt folk, der rejser meget. Hvis det for alvor skulle slå igennem, ville det nok kræve en almindelig udbredelse af e-readere og ikke mindst, at de videnskabelige forlag begyndte at kigge på at distribuere artikler ad den vej.

den kvarte million e-bøger, som biblioteket giver adgang til.

- Dem vil vi gerne udlåne meget mere, og så er e-bogslæsere en måde at gøre folk opmærksomme på, at de findes, siger han.

For dårlig til faglitteratur

Det største problem med e-bogslæsere lige nu er, at de ikke duer til at læse videnskabelige artikler på. De har ikke plads nok til at vise grafer og tabeller og til at bladere rundt i og se flere sider på en gang.

- Så lige nu giver det kun mening at bruge dem til skønlitteratur, siger Christian B. Knudsen.

Det er dog muligt at få e-bogslæsere, der egner sig til faglitteratur.

Man behøver ikke nødvendigvis købe ind til at låne dem ud i første omgang, for det kan godt være en dyr investering for et lille bibliotek, men det er vigtigt at få det i hånden alle taler om, er på vej og få nogle erfaringer.

Christian B. Knudsen,
Det Kongelige Bibliotek/KUBIS

Foran ham på skrivebordet ligger en *I Rex* - en e-bogslæser fra et Hollandsk firma, der har specialiseret sig i e-bogslæsere til videnskabelige artikler, hvor forskere for eksempel kan skrive noter og have hele deres forskning om ét emne samlet.

- Men de er hundedyre og henvender sig mest til erhvervslivet. Jeg så den på en messe i Frankfurt, og sælgeren ville langt hellere snakke med ham fra medicinalindustrien end med mig, siger Christian B. Knudsen.

For at gøre de mere gængse e-bogslæsere egnede til de videnskabelige artikler med grafer og tabeller er løsningen at gå op i skærmstørrelse, og det eksperimenteres der med. Amazon har netop lanceret *Kindle DX*, der er målrettet universiteter og studerende, og det er den næste e-bogslæser Christian B. Knudsen gerne ser på sit skrivebord til afprøvning.

USA kommer først

Amazons fokus er på det amerikanske marked. For overhovedet at købe en *Amazon kindle* skal man have en amerikansk postadresse og et amerikansk kreditkort. Ifølge Christian B. Knudsen bunder det i, at Amazon indtil videre kun har aftaler med amerikanske forlag, og at det er forbundet med stort besvær at gå ind på de europæiske markeder. Det kræver en aftale med et teleselskab per land for, at e-bogslæsere kan gå på nettet.

- Der har været rygter om, at Amazon har forhandlet med et tysk teleselskab, men at forhandlingerne brød sammen, siger Christian B. Knudsen.

Grunden til at Amazon måske alligevel så småt vender blikket mod Europa er, at Sony rører voldsomt på sig. Lige nu er Sony den største spiller i Europa, de sælger e-bogslæsere i England, Tyskland, Frankrig og Holland, og det forlyder, at de også er på vej til danske boghandlere.

- Vi bliver dog ved med kun at få de næstsidste modeller i Europa, fordi Amazon er hovedfjende nummer et, og da de indtil videre kun opererer i USA, så ser Sony ingen grund til at sende de nyeste læsere på markedet i Europa – slaget står i USA, siger Christian B. Knudsen.

Køb nu en e-bogslæser

Rundt om i Danmark er bibliotekarerne i tvivl. Skal de kaste sig ud i at udlåne e-bogslæsere, eller skal de se tiden an?

Og mange ringer til Christian B. Knudsen og spørger, hvad de skal gøre.

Hans råd lyder: kast jer ud i det.

- Man behøver ikke nødvendigvis købe ind til at låne dem ud i første omgang, for det kan godt være en dyr investering for et lille bibliotek, men det er vigtigt at få det i hånden alle taler om, er på vej og få nogle erfaringer. ■

moensted@bf.dk

Det Kongelige Bibliotek har en blog med anmeldelser og fakta om e-bogslæsere på markedet. <http://blogs.kb.dk/eboeger/>

Hvem låner e-bogslæsere?

Det Kongelige Bibliotek lavede en spørgeskemaundersøgelse samtidig med, at de sendte e-bogslæsere med lånerne hjem. På de første fire måneder tegner billedet sig således:

Langt flere mænd (91 procent) end kvinder (9 procent) har kastet sig ud i at låne en e-bogslæser. Det på trods af, at der generelt er flere kvinder, der låner bibliotekets e-bøger.

77 procent af lånerne er mellem 25-35 år. 30 procent af de studerende er fra studier på Humaniora, 22 procent fra Samfundsvidenskab og 22 procent fra naturvidenskab.

Ifølge Christian B. Knudsen kan det blandt andet skyldes, at e-bøgerne stadig bedst egner sig til skønlitteratur og ikke til faglitteratur. 48 procent gav da også e-bogslæsere bundkarakter i forhold til at være en hjælp til studierne.

Kommentarerne fra lånerne:

"Godt koncept, men fysisk var den for lille til at være praktisk til læring."

"E-bogslæsere er en rigtig god ide – og det er en rigtig god ide, at KB udlåner dem. Desværre har den valgte model en for lille skærm til at kunne anvendes med formater større end A5."

"Det største problem er hastigheden. Hvis man læser som mig, vil man gerne bladere frem og tilbage og skimme tekst og kunne nærlæse det særligt relevante. E-bogslæsere er ikke særlig velegnet til denne læsestil (endnu). Jeg glæder mig til at se, hvad næste generation kan præstere for ideen er jo god nok."

"Hvordan skal man henvise, når der ingen sidetal er? Jeg kunne ikke overføre e-bøger lånt via ebib (jeg har mac). Skønt tilbud og dejligt at få lov til at prøve sådan en."

Googler du »e-bogslæser« får du i skrivende stund 5.230 hits, hvorimod en søgning på ordet »e-bog« giver over fire millioner hits.

Hvem skal nu betale?

Biblioteker og forlag står med et problem, hvis E-bogslæserne bliver en succes. For hvem skal betale når det pludselig bliver muligt at låne et uendeligt antal bøger ud på samme tid? Det kræver en helt ny forretningsmodel, som ingen har et bud på. Endnu.

tekst TANIA KEJSER
foto JAKOB BOSERUP

Når E-bogslæserne for alvor slår igennem er det slut med ventelister til bestsellerne. En digital bog kan udlånes i et uendeligt antal eksemplarer, og bibliotekerne slipper

for at spekulere på, i hvor stort et antal en bog skal købes hjem.

Sådan kunne virkeligheden se ud. Men det kommer den nok ikke til. Forlagene og forfatterne skal stadig tjene penge – og de giver ikke uden videre slip på rettighederne til bogen.

Jakob Larsen står for den overordnede strategi på E-bogsområdet hos forlaget Lindhardt og Ringhof. Han ser store perspektiver i e-bøgerne.

- Som udgangspunkt er vi positive, og vil gerne stille alle vores bøger til rådighed for bibliotekerne. Men vi skal stadig tjene penge på vores virksomhed, og derfor skal vi finde frem til en model, der fungerer, siger han.

Betal per download

I princippet kunne man forestille sig en model, hvor bibliotekerne køber sig adgang til en stor database, hvor alle forlagenes bøger – gamle som nye – ligger. En anden model

kunne være, at bibliotekerne betaler en klik-afgift per download. Det fungerer allerede i dag på forskellige fronter. Problemet opstår, hvis man forestiller sig en fremtid, hvor E-bogslæsere bliver allemandseje. Så bliver der rigtig mange downloads – og hvem skal så betale?

- Hvis e-bøger på bibliotekerne skaber et boom i antallet af udlån og tager markedsandele fra bøger solgt til forbrugeren, bliver det jo biblioteket og i sidste ende staten, der betaler for noget, folk tidligere selv købte hos boghandlerne. Og det kan jeg da godt være usikker på om de er med på, siger Jakob Larsen.

Hos ebog.dk kan direktør Jesper Holm ikke forstå forlagenes bekymringer. Ebog.dk har allerede samarbejdet med en lang række biblioteker om udlån af e-bøger. Cirka 1.500 titler er tilgængelige for bibliotekets bruger.

- Den model som allerede fungerer i dag behøver man ikke ændre grundlæggende

Hele bogbranchen forventer, at e-bogslæseren bliver et hit, når den rigtige model er udviklet. Men hvad siger læserne?

Bibliotekspresen viste seks brugere på Valby Bibliotek, hvordan en e-bogslæser ser ud, og spurgte, om de kunne finde på at skifte papirbogen ud med sådan en?

Henning Hansen, pensionist, Valby

- Jeg har godt læst om e-bogslæserne på internettet, så jeg er klar over, at de er på vej. Men jeg kunne aldrig finde på selv at bruge sådan en, for mine øjne har svært ved at læse på en skærm. Jeg kan godt lide at komme på biblioteket, og er her tre – fire gange om ugen. Derfor har jeg ikke brug for at sidde hjemme og få elektronisk adgang til bøger.

Rikke Storm-Ringström, 38 år, botaniker, Valby

- Umiddelbart tror jeg ikke, at e-bogslæseren er noget for mig, men man skal aldrig sige aldrig. Jeg har faktisk aldrig set en eller hørt om dem før nu – så jeg skal måske lige vænne mig til tanken. En måde, jeg kunne blive overbevist på, var, hvis man rent æstetisk får nogle muligheder. For eksempel kan jeg blive så irriteret på en bog, hvis skrifttypen er grim, at jeg ikke læser den. Så hvis man får mulighed for at lave andre skrifttyper, vil jeg være interesseret.

Pia Nielsen, 46 år, arbejdsløs, Frederiksberg

- Jeg har hørt om e-bogslæseren for længe siden, men troede ikke, at det blev til så meget. For mig betyder det noget, at en bog har en forside, som appellerer til mig – og en bagside, hvor man kan få information om bogen. Den slags inspiration tror jeg, at en e-bogslæser stadig skal kunne give. Til gengæld er det smart, at man kan have mange bøger med på en gang, og så er bogen ikke så tung, hvis man falder i søvn med den over næsen.

ved, hvis e-bogslæserne revolutionerer det digitale bogmarked. I dag betaler bibliotekerne 10 procent af bogens pris for hvert udlån. Så er det op til bibliotekerne at sætte en grænse for, hvor tung en post på budgettet, udlånet af e-bøger må blive. Den model fungerer fint, og det vil den også gøre i fremtiden, siger Jesper Holm.

Utålmodighed

Mens forlagene er gået i tænkeboks er man anderledes forventningsfuld hos Styrelsen for Bibliotek og Medier. Her forventer man sig meget af e-bogslæserne. Ikke mindst op-

fordrer man bibliotekerne til at gå ind i projekter, som skal fremme interessen for de papirløse bøger i den brede befolkning. For der er meget arbejde og mange penge sparet ved at gøre bøger digitale. En e-bog bliver ikke slidt. Den skal ikke ud på dyre transportere fra bibliotek til bibliotek. Og så optager den ikke plads på hylderne.

- Der er så mange perspektiver i e-bøgerne, og vi venter spændt på, at der sker noget på området. Derfor opfordrer vi også forlagene til at finde på en løsning i forhold til bibliotekerne. Problemet i øjeblikket er, at producenterne af e-bogslæserne ikke gider gå ind på det danske marked, fordi antallet af tilgængelige e-bøger er så lille. Og efterspørgslen på e-bøger er ikke-eksisterende, fordi man ikke kan købe en læser. En klas-

sisk hønen og ægget-problematik, siger kontorchef i styrelsen, Jakob Heide.

Alt udsolgt på e-bogshylden

En analyse foretaget af det amerikanske firma Gartner Group siger, at der vil gå to – fem år før teknologien bag e-bogslæserne er så god, at de vil hitte bredt. Når det sker, forudser man i Styrelsen for Bibliotek og Medier intet mindre end en revolution på bogmarkedet.

- Hvis forlagene forestiller sig, at de kan oversætte nutidens måde at sælge bøger på med fremtidens, tror jeg, at de tager fejl. Vi vil se helt nye forretningsgange – og jeg tvivler meget på, at man kan tage samme betaling for en e-bog som for en papirbog. Derfor synes jeg også, at forlagene skal slappe lidt af med deres angst for, hvordan bibliotekerne kommer til at bruge e-bøgerne. Vi er jo faktisk store kunder. Men det er rigtigt, at vi skal finde en måde at låne bøger ud på, som er ►

Kaare Højlyng, 34 år, pædagog, Valby

- Jeg kan godt lide den gode, gammeldags papirbog, og jeg har en kæmpe bogreol derhjemme, så jeg siger nej tak til e-bogslæseren. På den anden side ligger alle mine cd'er efterhånden på computeren, og dem havde jeg også stående fremme tidligere, så det er ikke til at sige, hvordan det ser ud i fremtiden. Personligt synes jeg, at e-bogslæseren ser kedelig og upersonlig ud. Den mangler den sjæl, der er i en god bog.

Katrine Leth, 19 år, student, Vanløse

- Det lyder smart, at man kan hente bøger ned fra nettet direkte til e-bogslæseren, men noget af hyggen ved at sidde med en god bog forsvinder måske lidt. Til gengæld er det positivt, at e-bogslæseren ikke er så tung, og hvis man får udviklet en rigtig god skærm, kan jeg godt forestille mig, at jeg vil bruge den. Især til studiebrug vil det være helt genialt og en stor fordel at man kan samle sin faglitteratur ét sted.

Kirsten Willumsen, pensionist, Valby

- Jeg har aldrig hørt om e-bogslæseren før, men hvor lyder det da smart. Mange bøger i dag er utrolig tunge, og så er det da fantastisk, at man bare kan have det hele på sådan en lille sag. Jeg er ikke teknologiforskrækket, den skulle jeg nok lære at bruge. Men der er nogle krav, som skal være i orden – for eksempel skal man stadig få de informationer, som man får på for- og bagside af bøgerne i dag.

forskellig fra at sælge bøger, siger Jakob Heide.

I Norge har man for eksempel oversat den gammeldags forretningsmodel direkte. Biblioteket køber adgang til fem e-bøger og kan således kun låne fem ud af gangen.

- Men det er jo lidt skørt at skulle sætte et »udsolgt« skilt op, når man i princippet kan låne bogen ud uendeligt. Jeg forestiller mig i stedet, at fremtidens boglæsere for eksempel køber sig adgang til læseklubber, hvor de har adgang til et vist antal bøger om måneden, for eksempel inden for bestemte genrer. Og at biblioteket gør noget af det samme, bare på lidt dårligere, men gratis vilkår, siger Jakob Heide.

Beskyt bogen

Hos Gyldendal er man enig. Cliff Hansen er chef for den digitale afdeling, hvor man i et år har satset stort på at udvikle sig inden for e-bogsområdet. I 2009 bliver 200 ud af godt 2.000 titler digitale.

- Vi forventer ikke at få det samme for en e-bog som for en udgave i papir. Men vi for-

Amazon har gjort det til en del af deres koncept, at e-bogslæsere kan gå trådløst på internettet, og deres erklærede mål er, at man på 60 sekunder skal kunne få adgang til hvilken som helst bog, der er udgivet af Amazon. Ifølge Christian B. Knudsen er Amazons mål ikke at tjene stort på at lave e-bogslæsere, men på at sælge e-bøger, men for at gøre det, må de selv lave e-bogslæsere, da der ikke er mange andre, der gør det - ordentligt.

venter at tage måske 80 procent af bogens pris. Der er meget, som skal falde på plads, ikke mindst aftaler med vores forfattere om, hvordan indtjeningen på bøger skal fordeles. Og så venter vi som alle andre på e-bogslæsere. De må rigtig gerne komme snart!, siger Cliff Hansen.

Det er ikke kun indtjeningsmodellen, der er til forhandling. Forfatterne er også bekymrede for, at deres rettigheder bliver krænkede, når de digitale bogstaver sendes ud i cyberspace.

- Så snart noget er digitalt, er der en risiko for, at det bliver misbrugt. Nu er dansk ikke det værste sprog, man kan forestille sig at skulle passe på. De engelske og amerikanske forlag har en større opgave. Men ikke desto mindre vil det kræve et arbejde af os at holde øje med, at rettighederne ikke bliver krænkede, siger Cliff Hansen.

En sky af bøger

Rettigheder eller ej. Både Cliff Hansen og hans kollega hos Gyldendal, Marie Bilde Rasmussen, er ikke i tvivl om, at der på meget kort sigt bliver adgang til ALT i »skyen« - som er begrebet for der, vi alle kommer til at hente vores viden i fremtiden, en pendant til internettet.

- I øjeblikket er Google jo i gang med det her kæmpe projekt, hvor de digitaliserer sindssygt mange bøger. I visse tilfælde har de krænkede rettighederne - noget, som der i øjeblikket forhandles en ordning på. Men det ændrer ikke ved, at hvis vi ikke som forlag handler, så gør andre det for os. Derfor er vi også meget indstillet på at finde på løs-

Sony Reader kræver stadig et internetstik for at overføre e-bøgerne. Sony har også netop udsendt to nye læsere på markedet. Den ene er mindre end de har været før og passer endnu bedre til en lomme, end de hidtil har gjort. Ifølge rygter kommer de til jul med endnu en ny model, som enten har trådløst internet eller er større, så man kan læse faglitteratur på den, eller måske kan begge dele, siger Christian B. Knudsen forventningsfuldt.

ninger på de udfordringer, som e-bøgerne skaber, siger Cliff Hansen.

Også Jakob Larsen hos Lindhardt og Ringhof er fascineret af, hvad e-bøgerne vil bringe med sig.

- Vi går ind i det her, fordi vi forventer, at det bliver stort. Endnu har vi ikke set nogen beviser for det, men vi tror på, at det bliver et vigtigt medie. Personligt tror jeg, at undervisnings- og faglitteratur står først i rækken. Men det rigtig interessante bliver, hvilken type bøger, vi får at se i fremtiden. I øjeblikket kan man sammenligne med tiden, hvor fjernsynet blev opfundet. De første udsendelser var produceret ligesom til radio, og med tiden begyndte man at udnytte mediets muligheder. Sådan tror jeg også, at det bliver med e-bøgerne. Der er jo ikke noget specielt spændende i at lægge en bog ind digitalt. Men hvad sker der, når man begynder at udnytte mulighederne for lyd, billeder og at komme på nettet? Det bliver spændende, siger Jakob Larsen. ■

kejser@bf.dk

Hvad siger bibliotekarerne?

Bente Jensen, bibliotekar på Valby Bibliotek

Det er en fed ide

Lånerne bliver vilde med e-bogslæseren. Det er Bente Jensen, bibliotekar på Valby Bibliotek, sikker på.

- De unge er jo helt med på ny teknologi, og hvis man udvikler en model, hvor man læser godt og nemt på skærmen, så tror jeg på ideen. Faktisk tror jeg, at det vil boome og blive rigtig stort – og det kræver, at vi på bibliotekerne forholder os til det. Skal vi for eksempel låne e-bogslæsere ud?

Hvis brugerne kan sidde derhjemme og downloade deres bøger, kan du så være bange for, at de ikke kommer hen på biblioteket?

- Så må vi jo bare sørge for, at de har andre grunde til at komme. Jeg hører til den type af bibliotekarer, som elsker at anbefale en god bog til brugerne, og den vejledning tror jeg altid, der vil være brug for. Om det så bliver mere på nettet i fremtiden kan da godt være.

Otto Vad, bibliotekar fra Valby Bibliotek

Lad os nu se hvad den kan

E-bogslæseren kan hurtigere finde frem til materialet, og det bliver en afgørende faktor, mener bibliotekar Otto Vad fra Valby Bibliotek. Han vil dog gerne se e-bogslæseren i funktion før han rigtig bedømmer den.

- Hvis e-bogslæseren skal blive interessant, skal man udvikle en måde, hvor den er lige så nem at læse på som en almindelig bog er. Jeg ville for eksempel blive irriteret, hvis jeg skulle scrolle ned over teksten. Man skal ikke være en ret kræsen læser, før man giver op i dag, for udbudet af e-bøger er ikke så stort. Jeg kan godt se en fordel ved opslagsværker og for dem, der skal finde meget materiale indenfor et snævert emne. Men lad os nu se hvad det udvikler sig til – i forvejen kan man rigtig meget, spørgsmålet er, om det ikke bare bliver en hurtigere måde at finde frem til tingene på.

E-bogen i tal

Tal fra *The International Digital Publishing Forum*, der er en interesseorganisation for amerikanske forlag viser, at det samlede e-bogsalg i USA er mere end fordoblet fra første kvartal 2008 til første kvartal 2009.

Fra en omsætning på 11 millioner dollars til over 25 millioner dollars.

Af hele verdens bogsalg udgør e-bøgerne godt fem procent. Heraf er langt størstedelen undervisningsmateriale.

På www.digitaludvikling.dk blogger Toke Riis Ebbesen om digitale udgivelser, ebøger, webbranchen og det digitale liv. Han arbejder på forlaget *Systime*, og stiller i sin blog spørgsmål til fremtidens digitale e-bogsunivers, som er interessant for dig, der arbejder i bogverdenen.

De fire på toppen

På Det Kongelige Biblioteks hjemmeside kan du se uddybende anmeldelser af fire e-bogslæsere. Vi bringer korte uddrag her:

Sony PRS 505

Skærm: 6", 800x600 pixels
Batterilevetid: 7500 sideskift
Hukommelse: 210 MB
Størrelse: 175x122x8 mm
Vægt: 255 gram

Modellen er i modsætning til de fleste andre ebogslæsere robust. Skærmen er i sig selv sart, men rammen er af metal og kan holde til en del.

Sony PRS 700

Skærm: 6", 600x800 pixels
Batterilevetid: 7500 sideskift
Hukommelse: 384 MB
Størrelse: 175x128x10 mm
Vægt: 283 gram

Læseren har berøringsfølsom skærm. Med den følger muligheden for at interagere med teksten, og det er nu muligt at skrive noter i bøgerne, dog stadig ved at taste sig frem på skærmen.

Amazons Kindle

Skærm: 6", 800x600 pixels
Batterilevetid: Med netforbindelse: en dag, uden: en uge eller mere
Hukommelse: 180 MB
Størrelse: 191x135x18 mm
Vægt: 292 gram

Kindlen har internetadgang og et tastatur, der gør det muligt at browse Wikipediaen.

Amazon Kindle2

Skærm: 6", 600x800 pixels
Batterilevetid: Længere end Kindle 1
Hukommelse: 1,4 GB
Størrelse: 203x135x9 mm
Vægt: 289 gram

Har trådløs adgang til Amazons, og skærmen er bedre end version 1. Højt-læsningsfunktionen er blevet fjernet hos en del læsere da forfatterne var bange for at gå glip af indtjening på lyd-bøger

Bibliotekspressens journalist fik en ældre model af Amazon Kindle med hjem fra det Kongelige Bibliotek og endte i sofaen med en klassiker - men forelsket blev hun ikke.

af SABRINE MØNSTED

Min første e-bogslæser

Tirsdag den 25. august kl. 11.25

Er på vej ud af den Sorte Diamant med min første (lånte) e-bogslæser under armen. Det er sgu smart det her, tænker jeg - i princippet kan jeg hente hvilken som helst bog, jeg har lyst til at læse, ned på den.

Sådan er virkeligheden jo på ingen måde endnu, men scenariet huede mig - en utålmodig sjæl, der synes, det er spild af tid at lede efter mine bøger på reservationshylden og hader at skulle vente tre måneder på *Dinosaurens fjer* eller *Tyskerungen*.

Følelsen af at være længere fremme i skoene end dem, der passerer mig, på vej hen til cyklen, fornægter sig heller ikke. E-bogslæserens sorte omslag i kunstlæder får den til at ligne en almindelig kalender - til forveksling - men jeg ved bedre - det er spritny eller i hvert fald næsten ny teknologi, jeg har under armen.

Onsdag den 26 august kl. 16.30

Første barriere viser sig. Jeg skal bruge et stik, så jeg kan gå på nettet og hente bøger ned på den lidt ældre model af Amazon Kindle, jeg har lånt af den venlige specialkonsulent på Det Kongelige Bibliotek. Ekspedienten i FONA ved heldigvis, hvilket stik det drejer sig om. »Fremme i skoene«-følelsen er forsvundet lidt.

Den sidste rest af, at jeg er med på beatet forsvinder, da jeg hjemme igen indser, at jeg også skal bruge en adapter for at kunne lade læseren op. Årsag: Amazon Kindle kan pt. kun skaffes, hvis man har en amerikansk adresse og ditto kreditkort. Så selvfølgelig kræver den også en dims, der kan transformere stikket fra amerikansk til dansk.

10. september kl. 9.15

Af sted til FONA igen efter en adapter, som »desværre ikke har den slags, men prøv Imerco«. Butikken har heldigvis lige fået en kasse hjem. TAK.

kl. 10.48

Sætter den i stikket. Ahhh god fornemmelse - den tænder, logoet amazon kindle toner frem på skærmen.

Trykker febrilsk på knapperne for at komme frem til en menu. Nå det må vente. Først og fremmest skal jeg have downloadet en bog. Sætter internetstikket i. →

Gutenberg.org skulle have e-bøger til fri afbenyttelse. Går straks på jagt i listen over Top 100 mest downloadede bøger i går.

Alice's adventure in Wonderland af Lewis Carroll er nummer et. På fjerdepladsen *Les Misérables* af Victor Hugo og nummer 11. *Ulysses* af James Joyce. Den må jeg læse. Klikker på download og skal vælge mellem ti mulige formater. Hmm vælger *Epub*, det navn har jeg da hørt før.

Downloader også lige Allan Edgar Poe's *The Raven*. God fornemmelse at bære rundt på så fine tekster. Tanken, om at samle alle ens yndlingsbøger ét sted, er ikke fjern. Hvor mange bøger mon der kan ligge på sådan en e-bogslæser?

Kl. 16.30

Tager den med i sofaen. Benene op. Ahh så er jeg klar. Tænder e-bogslæseren. Men ti minutter efter - frustration. Brugsanvisning har jeg ingen af, og så simpelt er det åbenbart ikke at finde teksten. Efter mere end 50 tryk på de små taster opdager jeg, at det er den lille scroller i siden, der fungerer som »enter«. Endelig sker der noget.

The Raven by Allan Edgar Poe står der, og: »This ebook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever (...)«. Herligt.

På hver side af e-bogslæseren er der aflange knapper, hvor man kan trykke »Prev page« »Netx page« og »Back«. Holder læseren lidt anstrengt af frygt for at komme til at trykke på noget, som får teksten til at forsvinde.

Kommer til at bladre forbi mit yndlingscitat. Trykker »Back«. Åh nej, lander i hovedmenuen. Hvor besværligt. Klikker ud fra teksten igen og kommer heldigvis tilbage til det sted, jeg forlod.

»*Doubting dreaming
dreams no mortal ever
dared to dream before*«

Tid til at eksperimentere. Hvis jeg klikker med scrol-len ud fra et ord, dukker en lille boks op. Jeg kan vælge at slå ordet op i New Oxford American Dictionary. Det er smart. Kan også markere dele af teksten eller skrive noter. Rigtig god ide, især hvis man bruger den på et studie.

Og så kan man trykke på »Search« og søge undervejs på internettet. Den beder mig dog først om at registrere mig på *Amazon.com* med en *User account*.

Kl. 20.10

Tilbage ved hovedmenuen. Leder efter *Ulysses* af James Joyce. Klikker på filen, der viser sig at være *Pride and Prejudice* af Jane Austen. Meget mærkeligt - kunne den forbytning være sket ved en biblioteks-skranke - næppe.

Nå, men klikker mig gennem teksten og begynder at overveje, om jeg virkelig kunne læse en hel bog på den lille skærm.

Det føles som at have en lille computer i hånden og lidt som at være på arbejde.

Teksten kryber ikke under huden som bogstaver på papir, hvor også slidte sider, æselører og et farverigt omslag er en del af oplevelsen.

Men tanken om en lettere taske på vej til toget eller to bøger i stedet for én med på ferie eller ti i stedet for to kan jo opveje noget af det savn.

Kl. 21.30

Mine øjne er efterhånden lidt trætte. På tastaturet finder jeg en tast med et stort og et lille »A«. Klik - og jeg får mulighed for at vælge seks forskellige størrelser på teksten. Det er genialt - og handicapvenligt.

Jeg kan se mulighederne og fremtiden derude for e-bogslæserne. Der er mange smarte finesser, som jeg sikkert vil finde uundværlige engang, når jeg glemmer, at jeg var én af dem, der ikke ville afgive bøger i fast form.

Indtil da lader jeg den ligge på stuebordet. Den får ikke lov til at komme med ind i soveværelset. Der beholder jeg John Irvings *Barn af et cirkus*, der med alt tydelighed blev læst første gang på en rejse til Indien i 1998...

Dagbogens forfatter Sabrine Mønsted er 32 år.

E-bøger på folkebibliotekerne - det haster ikke mere end det jager

Der har i den senere tid været artikler om e-bøger i Bibliotekspressen. Her er et bidrag fra en lykkelig e-bog- og minilaptopejer.

E-bogslæseren er ganske ny. I realiteten kom den først frem sidste år. Man har selvfølgelig længe kunnet læse tekster på PDA'er og laptop, men sidste år kom så den ægte vare: minilaptoptoppen og e-bogslæseren.

I skrivende stund er e-bogslæsere uden den store interesse for de fleste bogkøbere. De koster for meget og kan for lidt og desuden er det vanskeligt at få tekster, der ikke er forbundet med Digital Rights Management (DRM), ikke er lænkedet til et bestemt format og ikke er for dyre. For *bibliotekerne* er dette ikke et problem, men det er et problem for *lånerne*, hvis de af offentlige myndigheder lænkes til bestemte styresystemer, afspilningsprogrammer og kopibeskyttelser. Og uanset hvad man i visse bibliotekarkredse mener om den sag, så er lånerne problemer *vore* problemer.

Det vil tage tre til fem år før hardwaren til e-læsere er på plads og det vil tage længere end det, før forfattere og forlag har fundet frem til

formålstjenlige forretningsmodeller, der giver kunderne hvad *kunderne* vil ha'. Sådanne forretningsmodeller kan opfindes, for der har i flere år eksisteret en sådan.

Der er et forlag, *Baen Books*, der med profit sælger e-bøger efter den åbne model. (Jeg er storkunde der, og det er grunden til, at jeg elsker min e-læser.) På *Baen* kerer de sig ikke om piraterne, fordi de har fundet ud af, hvordan man roligt og sagførerfrit konkurrerer Piratbugten ned under gulvtæppet. Man indså, at piraterne kan konkurrere på prisen, men ikke på service og kvalitet, og derefter strikkede man en DRM-fri model sammen, der er til forlagets, forfatterens og læserens fordel.

Det mærkelige er, at hovedkræfterne bag modellen ikke var særligt fremme i skoene it-mæssigt. Men man mente, at DRM er til skade for de borgerlige rettigheder,

og at de fleste mennesker er rimeligt hæderlige - i hvert fald indtil det øjeblik, hvor de begynder at føle sig røvrendte. Sagen er, at piraterede bøger ikke er gratis, fordi det tager tid at finde dem og tid er penge. Og en tredjedel af filerne er defekte og resten ikke nødvendigvis i et bekvemt format. Nedhenter man af sparehensyn, nedhenter man i lavtlønsområdet. Folk med fast arbejde kan med fordel nedhente og betale, hvis det er let og bekvemt og prisen er passende lav. Gå til *baen.com* og bliv vis.

Mange påstår, at bøgerne uundgåeligt vil overgå til udelukkende at være i elektronisk form. Men e-bøgernes overhåndtag er ikke særlig sandsynlig og da slet ikke på kort sigt, for gamle veletablerede teknologier erstattes ikke sådan uden videre af det nyeste nye.

I skrivende stund købes e-bøger mest som supplement til papirbøgerne. Altså papirbøger til hjemmelæsning og e-bøger til ferie- og rejselekture. E-udgivelser er i fremvækst, men ses der væk fra visse niches - leksika og tidskrifter - er væksten meget langsom, og det skyldes, at e-bøger endnu ikke giver de store fordele.

Ophavsret er på ingen måde en ret, og da slet ikke ejendomsret. Den er en pragmatisk løsning på problemet med fodring af læseheste. For at fodre dem, skal man bespise foderleverandørerne og staldkarlene, og hvordan gør man bedst det? Ophavsretten var en dårlig og ond løsning, men den var den mindst dårlige og mindst onde løsning og derfor et mindste onde og et nødvendigt onde. Men så fik medieselskaberne efterhånden politikerne til at skrive ophavsretslovgivningen derhen, hvor ophavsretten slet og ret er en pestilens.

Der vil gå år før fornuftige løsninger bliver politisk mulige, og indtil det sker, kan vi roligt overlade sagen til Piratbugtens indvånere.

De interesserede kan læse en række essays, som forfatteren og forlagsredaktøren Eric Flint fra *Baen Books* har skrevet om disse emner. De er oversatte her: <http://jensguld.pbworks.com/>

På samme netside er der et par oversatte taler fra det engelske underhus om ophavsretten. De blev holdt i 1841/42. Da der hersker stor uvidenhed om ophavsrettens natur, er der god lærdom at hente. ■

Af Jens Guld

Tidligere ansat som bibliotekar i Esbjerg

It-faggruppen inviterer til gå-hjem-møde om **det mobile liv** med Martin Brynskov fra Institut for Informations- og Medievidenskab, Aarhus Universitet.

Få teknologier har medført så grundlæggende en påvirkning af menneskers sociale interaktion som mobiltelefoner. Men mobilen er kun en brik i et større puslespil af infrastrukturer, som har redefineret vores sociale verden. Med eksempler fra eksempelvis Skandinavien, Japan, Sydkorea, USA og Afrika karakteriserer dette foredrag nogle af de mest interessante trends inden for sociale mobile medier.

Dato: 6. oktober 2009 kl. 17-19

Sted: Bibliotekarforbundet, Lindevangs Alle 2, 2000 Frederiksberg

Tilmelding: via kalenderen på www.bf.dk

Kulturens websites

I starten af september gik hele tre ny kulturarvs-websites i luften. Næmlig www.dr.dk/verdensarv, www.kulturarv.dk/verdensarv og www.dr.dk/gymnasium/verdensarv. Alle tre websites skal formidle danske og grønlandske verdensarvssteder.

De tre websites er resultatet af et samarbejde mellem Kulturarvstyrelsen og Danmarks Radio. I en kampagne skal danskerne få øjnene op for steder i Danmark, der har fået stempel *verdensarv* af UNESCO.

Allerede nu har vi i Danmark tre steder, nemlig Roskilde Domkirke, Jellingestenene og Kronborg på listen over verdensarv. I Grønland er Isfjord i Ilulissat også med på UNESCOs liste.

lerche

Pissegratis går agurk i Palles gavebod?

Det ville måske være en idé at oprette et fag på DB eller SDU, der kunne ruste kommende biblioteksfolk til navngivning af diverse sites, forbund og projekter. Det er tilsyneladende en kompetence, som der er god brug for at kunne skrive på CV'et, hvis man ønsker at arbejde i biblioteksverdenen.

Denne gang er stridens æble måske en agurk. Det handler om navngivningen af det nye børnesite, der skal erstatte *dotbot.dk*. I udgangspunktet var firmaet *Bombay* blevet hyret til at løse opgaven, men deres forslag *pissegratis.dk* faldt ikke i god jord og Styrelsen for Bibliotek og Medier har nu foreslået fem alternati-

ver, som man kan debattere på deres blog.

De fem alternative navneforslag er : **Pallesgavebod.dk**, **Shyy.dk**, **Kifungo.dk**, **Styrvolt.dk** og **Agurk.nu**. Bloggen kan findes på styrelsens hjemmeside eller via bf.dk.

kohnagel

STREGKODER OG RFID

designforslag, sekvensnumre, kvalitetskontrol, hurtig levering... overlad trykt det hele til os - så er biblioteket sikret!

SUND

25%
EKSTRA BONUS
på RFID & stregkoder
i oktober/november
RING OG HØR
NÆRMERE

KØB BIBLIOTEKETS NUVÆRENDE SIKRINGSETIKETTER Gennem SUND SOUND. MÅSKE ER DER PENGE AT SPARE!
Sund Sound ApS har over 10 års erfaring med mediesikring, og leverer til den største del af det danske biblioteksmarked.

SUND SOUND APS
VED KLÆDEBO 18 | 2970 HØRSHOLM
45 76 18 88 | MAIL@SUNDSOUND.DK

Vi er de fødte pessimister

Vi tænker på alle de ting, der kan gå galt. Det er vores job. Vi ved, at omtrent 3 ud af 10 kunder får brug for deres pensionsordning lang tid før de går på pension. Fordi de mister erhvervsevnen, dør eller får en kritisk sygdom. For der kan altid ske noget uventet. Ord som sygdom, invaliditet, uarbejdsdygtighed eller dødsfald lyser ikke ligefrem af optimisme. Det er forfærdeligt, når det sker. Ingen kan være uberørte af sådanne hændelser.

Men det er her, vi kommer ind med vores medfødte pessimisme. Vi kan nemlig hjælpe med at indrette din pensionsordning, så din økonomi ikke går i sort, hvis noget uventet skulle ske. Og så du ikke behøver at bekymre dig nær så meget om alt det, der kan ske. Ring, skriv eller mail - og få en snak med en pessimist, der tager hånd om dig. Vi finder altid en løsning. Sammen.

sampension®
KP LIVSFORSIKRING A/S

Nøglen til mentorskabet?

Lisa Ott og Birgit Signora Toft har sendt en revideret udgave af bogen *Mentorskabets muligheder* på gaden. Bogen kan læses som en grundig indføring i mentorskabet og dets muligheder, men er også ment som en opslagsbog. Deraf undertitlen *til brug i praksis*. I bogen får man svar på alle de spørgsmål, man kan have om mentorordninger, økonomi, kontraktindhold, evaluering og meget mere.

En mentorordning kan etableres i enhver virksomhed, privat som offentlig, og kan anvendes af forskellige medarbejdergrupper. Det væsentlige for enhver mentorordning er, at en person/mentor deler sin faglige og personlige viden og erfaring med en anden person, i bogen kaldet en mente. Forfatterne lægger vægt på, at en mentorordning skaber rum for samtale og nærvær og giver tid til videndeling og eftertanke til gavn for både mentor, mente og organisationen.

Bogen beskriver et mentorforløb fra planlægningsfase til evaluering og lægger dermed op til, at man indtænker ordningen i sit eget fagområde. Jeg mener, at en mentorordning er en oplagt mulighed for biblioteker i en tid, hvor en ældre generation er på vej på pension, nye medarbejdere er på vej ind, og uddannelsespraktikken for længst er væk. En mentorordning sikrer, at viden og erfaring overleveres og nytænkes.

Bogens force bliver af og til også dens svaghed. Forfatternes dybe indsigt i emnet og deres grundighed gør, at bogen på relevant vis kommer rundt om mentorord-

ningers muligheder og faldgruber, men samtidig bliver stilen indimellem for causerende og detaljeret. For eksempel bruger forfatterne et afsnit på at fortælle, hvordan man kan fejre et overstået mentorforløb blandt andet ved at gå i Parken og se fodbold. Den slags kan måske fungere mundtligt, når forfatterne holder foredrag om emnet, men lader sig ikke altid uden videre skriftligt formidle.

Sproget er lettilgængeligt, og bogen er nem at gå til. Den grundige indholdsfortegnelse og resumeerne efter hvert kapitel er til meget stor hjælp for læseren.

Mentorskab light

Omtrent samtidig med udgivelsen af *Mentorskabets muligheder* udkom den lille bog *Mentor* på 92 sider. Bogen udgives i serien *Kort til viden*. Igen er forfatteren Birgit Signora Toft, men denne gang skriver hun sammen med Steen Hildebrandt.

Mentor er tænkt som en bog til inspiration for ledere. Bogen giver et kort overblik over mentorskabets baggrund og organisering og beskriver i korte træk nogle af de erfaringer, som allerede er gjort i større firmaer. Bogen er kort. Den indeholder ganske enkelt for få informationer, og derfor formår den ikke at gøre mig rigtig interesseret i emnet, men alligevel efterlader den mig med en masse ubesvarede spørgsmål. Jeg har svært ved at se bogens berettigelse, og efter jeg har læst *Mentorskabets muligheder*, anser jeg nærmest bogen *Mentor* for overflødig, da der er langt mere viden og inspiration at

hente i den ganske vist større, men lettilgængelige fagbog.

Nanna Bresson, bibliotekar,
Frederiksberg Kommunes Biblioteker

Mentorskabets muligheder

Lisa Ott & Birgit Signora Toft
Børsens Forlag 2009
239 sider, 299 kr.. 9788776643034

Mentor

Birgit Signora Toft & Steen Hildebrandt
Børsens Forlag 2009
92 sider, 199 kr.
9788776642969

Har du en god historie?

Send gerne en mail, hvor du fortæller om din ide til redaktionen på:

bibliotekspresen@bf.dk

Personnyt

Bjarne Skibbild Christensen har fra den 6. september 2007 til den 31. juli 2009 været ansat i en projektstilling delt mellem Nordfyns Biblioteker og Nordfyns Gymnasium. Fra den 1. august 2009 er han ansat fuldtid på Nordfyns Gymnasium.

Mette Gerdt Nielsen, uddannet bibliotekar DB, Aalborg er pr. 1. august ansat som bibliotekar på Jordbrugets Uddannelsescenter Århus, Beder afdelingen. (Se interviewet side 31)

Har du fået nyt job så send en mail til bibliotekspresen@bf.dk, hvor du oplyser dit navn, eventuelle tidligere ansættelsessted og beskriver dit nye job samt ansættelsessted. Husk også at skrive, hvornår din ansættelse begynder.

Stillingsopslag

Alle henvendelser vedrørende stillingsopslag rettes til:
 DG Media as, Gammel Torv 18, 1457 København K, Tlf. 70 27 11 55,
 fax 70 27 11 56, e-mail: epost@dgmedia.dk
 Bemærk venligst, at fristerne nedenfor kun gælder stillingsannoncer.

Frister for stillingsopslag

Bibliotekspressen 17 – Udkommer 15. oktober
 Bestillingsfrist 25. september
 Tidligste ansøgningsfrist 26. oktober

Bibliotekspressen 18 – Udkommer 5. november
 Bestillingsfrist 16. oktober kl. 12
 Tidligste ansøgningsfrist 16. november

Bibliotekspressen 19 – Udkommer 19. november
 Bestillingsfrist 30. oktober kl. 12
 Tidligste ansøgningsfrist 30. november

Råd og anbefalinger ved ansøgning

Stillingsannoncer optrykkes almindeligvis uden en BF-note – men er en sådan påført, bedes du bemærke dette. BF anvender følgende noter:
 A: Der består uoverensstemmelse mellem BF og ansættelsesmyndigheden. Stillingen må ikke accepteres uden BF's godkendelse.
 B: Der er tale om en deltidsstilling (under 29,6 timer pr. uge). Det er ikke oplyst om der udstedes frigørelsesattest. En frigørelsesattest skal udstedes fra begyndelsen af et ansættelsesforhold, hvis der skal udbetales supplerende dagpenge.
 C: Ansøgere bedes kontakte BF's Forhandlingsafdeling

Generelt ved jobansøgning (offentlig og privat)

BF har uddelegeret aftale- og forhandlingsretten til den lokale BF-tillidsrepræsentant, kontaktperson eller AC-tillidsrepræsentant. Derfor: inden du accepterer en tilbudt stilling, skal du kontakte den lokale repræsentant vedr. dine løn- og ansættelsesvilkår. Findes ingen lokal repræsentant kontaktes Forhandlingsafdelingen i BF. Ved tilbud om ansættelse i en bibliotekslederstilling kontaktes altid Forhandlingsafdelingen.
 NB: Sig aldrig din nuværende stilling op før evt. tillægsforhandlinger er afsluttet!

Offentlig ansættelse

Akademikernes Centralorganisation (AC) – og dermed Bibliotekarforbundet – har overenskomst med de kommunale og regionale arbejdsgivere samt staten.
 Lønindplacering sker på skalaen efter Ny Løn, men samtidig skal der ske en vurdering af om der i henhold til overenskomsten kan forhandles funktions- og/eller kvalifikationstillæg.
 Denne vurdering foretages sammen med den lokale tillidsrepræsentant, der også gennemfører forhandlingen.
 Er du aflønnet efter gammelt lønsystem, kan denne aflønning opretholdes ved umiddelbar overgang til anden stilling indenfor overenskomstens område (2-måneders-grænsen).

Privat ansættelse

AC/BF har overenskomst med enkelte private arbejdsgivere, men de fleste ansættes på individuel kontrakt, hvor man selv forhandler sin løn. BF udgiver til brug herfor en årlig Privatlønsstatistik og har udarbejdet et forslag til kontrakt for privatansatte bibliotekarer, incl. vejledning. Se: www.bf.dk
 BF anbefaler, at du inden underskrift på kontrakt/ansættelsesbrev kontakter Forhandlingsafdelingen for vurdering af kontraktens vilkår.

Vikar til Voksenafdelingen

Projektorienteret afdeling med 14 medarbejdere søger en engageret bibliotekar til et fuldtidsvikariat i 5 måneder fra 9. november 2009.

Du skal være bibliotekar DB – gerne med en relevant kandidatuddannelse – og udadvendt og serviceorienteret med lyst til brugerkontakt.

Biblioteket satser både på mundtlig, skriftlig og virtuel formidling samt på brugerundervisning.

Vi virker efter ideerne i Den lærende organisation. Vi er dynamiske, fleksible og uhøjtidelige med fokus på muligheder frem for forhindringer.

Dine arbejdsområder bliver primært udlånsvagt på Hovedbiblioteket i Varde, ugentlig bogbusdag samt materialevalg og –pleje. Desuden deltage i projekter og opgaver efter interesse. Læs mere på www.vardebib.dk/job.

Læs om Varde på www.flyttilvarde.dk og www.visitvarde.dk. Løn og ansættelsesforhold i henhold til overenskomst mellem BF og KL.

Ansøgning sendes til vicebibliotekschef Norman Gyldenbergh, Varde Bibliotek, Rådhusstræde 2, 6800 Varde, bedst til norman@vardebib.dk. Ansøgningsfrist er mandag den 19. oktober 2009 kl. 9:00

GENOPLAG med henblik på at få flere ansøgere:

Teamleder til Hovedbiblioteket i Århus

Team Faglitteratur skal have ny teamleder snarest muligt.

Har du lyst til et udfordrende og afvekslende job så se mere på www.aarhus.dk/job

Du skal sikre fortsat udvikling af teamet samt deltage i processerne med at skabe det nye Multimediehus.

Du behøver ikke føle dig som ”fuldt og færdig” leder, da der tilbydes støtte samt udviklingsforløb efter behov.

Ansøgningsfrist 15. oktober.

Århus Kommune
Borgerservice og Biblioteker

Foto: Lars Aarø

Ny i job, men gammel i gårde

Navn: Mette Gerdt Nielsen

Nyt job: 1. august, fra nyuddannet og ledig til 20 timers ansættelse som bibliotekar på Jordbrugets UddannelsesCenter Århus, Beder-afdelingen.

Karriereforløb: Uddannet bibliotekar fra Biblioteksskolen i Aalborg januar 2009. Før det uddannet industrilaborant, en række uflaglærte jobs og lageransvarlig hos SpaceCom i Hobro.

Du blev færdiguddannet i januar og er blevet ansat fra 1. august. Har det været svært at finde et job?

”Ja, det synes jeg. Jeg har skrevet 30 ansøgninger og er kommet til samtale i alt to steder. Der var faktisk ikke så meget at søge i det nordjyske, og derfor har jeg været nødt til at søge geografisk bredere end jeg umiddelbart havde lyst til, og fagligt bredere, end jeg egentligt har følt mig rustet til.”

Vil du så betegne dit job som drømmejobbet, en spændende udfordring eller bare en måde at få brød på bordet på?

Det her er faktisk et drømmejob, men det troede jeg ikke, da jeg søgte det. Jeg blev bibliotekar for at arbejde på et folkebibliotek, men det her er et superjob, hvor jeg får brugt alle de ting, som jeg har lært på skolen. Jeg skal selv tage alle beslutninger og tilrettelægge min hverdag. Jeg håber, at jeg kan blive her, til jeg engang skal på pension.

Hvad er det helt konkret, der gør jobbet som bibliotekar på biblioteket ved Jordbrugets Uddannelsescenter til et superjob?

Det er kollegerne og opgaverne. Jeg skal holde styr på samlingen. Finde og købe det materiale, der er relevant, og kassere det, som ikke er. Jeg har mit eget budget, som jeg skal overholde, så det er et stort ansvar. Derudover skal jeg selvfølgelig hjælpe lærere og elever med at finde informationer. Så kommer de og spørger mig, hvad har du om prydgæs eller græsplæner, og så må jeg jo se, om jeg kan hjælpe og gøre dem glade og tilfredse.

Ved du meget om planter og haver?

Tja, til husbehov. Jeg har altid haft have, og det interesserer mig. Så det er et ekstra plus og er med til, at jeg sætter mig endnu

mere ind i det. Jeg lærer noget nyt, hver gang en elev eller lærer kommer og skal have hjælp.

Du er den eneste bibliotekar. Hvordan er det at have sådan et ansvar som helt nyuddannet?

Det er en udfordring, men jeg tror, at min alder hjælper mig. Jeg har jo efterhånden prøvet en masse ting og har opsamlet en masse erfaring fra forskellige områder. Men hvis jeg var 20 år, tror jeg ikke, at jeg ville være klar til det.

Tror du, at det er en fordel at være nyuddannet, i og med at du arbejder på en uddannelsesinstitution?

Ja, det er jo ikke så lang tid siden, at jeg selv stod som studerende. Så jeg ved godt, hvordan de har det, når de står og skal bruge nogle informationer. Samtidig er uddannelsen på Biblioteksskolen meget fokuseret på informationssøgning og nye medier, så derfor har jeg fået en række meget relevante og brugbare kompetencer, som jeg nok ikke ville have haft i samme grad, hvis jeg var blevet bibliotekar som 25-årig.

Hvordan har det været at tage skridtet fra livet på skolen til livet i ”den virkelige biblioteksverden”?

Det er noget, jeg har set frem til længe, og det har været rigtigt godt. Hver gang noget lykkes, og man kan hjælpe en lærer eller en elev, er det en lille sejr. Så bliver jeg glad, og det er dejligt at føle, at man hjælper og gør en forskel for den enkelte.

Hvad glæder du dig allermost over ved dit nye job?

Jeg glæder mig over, at jeg glæder mig til at komme på arbejde hver dag. Og det håber jeg selvfølgelig fortsætter. Det er en dejlig fornemmelse at have fundet sin plads rent arbejdsmæssigt.

Skrevet af freelancejournalist Thomas Schmidt Nørgaard

FRIS

De trykte bøger bliver tykkere og tykkere. e-bogen kunne være løsningen, omend der på den front stadig er masser af plads til tekniske og juridiske forbedringer.

Mens vi venter på bogens iPod

Det elektroniske papir i form af e-læseren er på vej, men den findes ikke for alvor endnu. Hvad en iPod er for musik og lyd mangler e-bogen i et vist omfang. Det kniber lidt med at få sat strøm til ordene på den helt rigtige måde – så en e-bog ikke »bare« og bogstavelig talt bliver en flad udgave af en computer eller opleves som en dårligt camoufleret computer, som tilmed ikke er særlig nem at håndtere for brugeren. En iPod er en enkel, lækker og genial løsning i lydens verden, e-bogslæseren til øjets fryd skal stadig udvikles, og det bliver den. Det går bare ikke så hurtigt. Men e-bogslæseren er altså lige om hjørnet, og som det fremgår af dette tema i Bibliotekspressen, er der både nysgerrighed og skepsis blandt fagfolk.

En lang række af muligheder, problemer og spørgsmål rejser sig. For eksempel: Når noget er digitalt kan det kopieres, og det vil blive kopieret – alene fordi det kan lade sig gøre – trods alverdens smarte sikkerhedssystemer, så er den

kamp tabt på forhånd – til piraterne. Hvordan skal det håndteres? For lånerne, som er ikke-pirater, og det er langt de fleste, er der klare fordele, for eksempel vil der i teorien aldrig mere være ventetid på selv de allermost populære bestsellere. I princippet kan en bog jo udlånes i uendeligt mange eksemplarer, dog med det vigtige aberdabei, at det koster penge at udlåne og at stille til rådighed. Og forfattere og forlag vil med garanti mene, at de mange elektroniske udlån skal kaste noget af sig. Netop ophavsret og rettigheder er en af de helt store udfordringer. Andre udfordringer er formaterne, hvad med de »gamle« bøger og manuskripterne til dem – er de alle klar til at blive udgivet til download på e-bøger? Nej, det er de vist ikke.

For nylig kom forlaget Amazon gruelig galt af sted med nogle af deres Kindle-brugere, da Amazon lidt i panik trykkede på deleteknappen og slettede bøger på brugernes e-læsere – årsagen var et rettighedsproblem. Amazons

adfærd med at slette bøger hos brugerne rejste straks en debat. Tilmed var en af de slettede bøger George Orwells *1984*, der netop handler om overvågningssamfund og om »Big Brother«-adfærd.

Til Bibliotekspressen siger fagekspert, at diverse udgaver eller udkast til den endelige løsning for e-bogslæseren endnu ikke egner sig til videnskabelige artikler. Men netop til videnskabelige artikler vil e-bogslæseren jo være genial – den vil kunne opdatere en fagbog med den seneste udvikling på brøkdele af et sekund. Som medie kan den vel på et tidspunkt anvendes til mere end læsning og vise både fotos og videoer til glæde for både flymekanikere, læger og mange andre. Læs temaet om e-bogslæsere og e-bøger og læs reporter Sabine Mønstedes gode og dårlige erfaringer med det nye medie. God læselyst.